

UPOKOJENEC

Glasilo izdaja: DU Lovrenc na Pohorju

Letnik: 11

Številka: 1

Lovrenc, december 2003

Lepo je biti mlad in tudi starost je lahko lepa!

Mladost je prav gotovo tisti živahnejši, brezskrbnejši, radostni del življenja, ko še nismo tako zelo obremenjeni z raznimi življenjskimi nalogami in vlogami, ki temu obdobju neizprosno sledijo.

Najprej je tu otroška razigranost, nežnost starejših, prijeten občutek neskončne varnosti. Potem pride šola. Ta prinese naše prve naloge, obveze, odgovornosti. Prepleta se učenje, igra, marsikje tudi delo, smeh in prva razmišljanja o tem, kaj bomo, ko bomo odrasli. Sledijo pomembne poklicne in druge odločitve. Ene bolj gotove, druge manj. Pa študij in običajno veliko zabave in športa. Seveda tudi prve zaljubljenosti, čudoviti občutki vznesenosti, pa tudi prva razočaranja in solze ob tem. Prve zaposlitve, nabiranje začetnih delovnih izkušenj. Ljubezen, zakon, ustvarjanje lastnih mladih družin, lastnih domov ... in tako dalje. In že nismo več tako zelo mladi.

Tako nekako gredo največkrat življenjske zgodbe skozi mladost in približno v takem zaporedju se nizajo mladostna obdobja prvih dvajset, trideset let.

Če nas ob tem obdaja toplina doma in nežna skrb naših staršev ter drugih bližnjih, varno okolje in podpora družbe, v kateri živimo, so to v resnici srečnejša, lahkotnejša leta našega življenja. Odgovornosti v veliki meri še delimo z odraslimi, na svoje naloge ne gledamo s pretirano resnostjo. Tako življenje imamo radi.

Žal, pa ta mladostni kliše za vse vendarle ne velja. Nekatera otroštva so tudi boleča in žalostna, nekatere mladostniške poti težavne, osamljene, tudi zavožene. Marsikomu je zdravje in sreča v zibel položena, marsikomu pa bolezen in trpljenje. Vedno se tudi ne konča z uspešno zaposlitvijo in s srečno družino. O tem v veliki meri odloča že okolje in sredina, v kateri se rodimo, ter druge razmere, na katere sami ne moremo vplivati. Prav tako v veliki meri pa seveda lastne odločitve, ki so včasih tudi zmotne.

Pravzaprav je vse življenje nenehno prepletanje sreče in žalosti, smeha in solz, svetlobe in teme, vzponov in padcev ... Še veliko simbolnih izrazov bi lahko našli za vse tisto dobro in slabo, kar nam življenje nosi in kar si sami ustvarjamo. Nikoli ni samo eno ali samo drugo, temveč večna kombinacija. Ljudje bi se morali zavedati, da je eno in drugo dar, in da se nič ne zgodi brez razloga. Naše ravnanje je modro, če se iz vseh negativnih izkušenj učimo in dvignemo nad njih. Za vse pozitivne izkušnje, za vse trenutke sreče in radosti pa smo iskreno veseli in hvaležni. Mladi rod bi se moral zavedati in v svojem srcu nositi dar: "Če morem, sočloveku pomagam, če ne morem, pa mu škodovati nočem." In kaj bi se zgodilo? Po določenem obdobju in času ne bi bilo več vojn, kriminala in terorizma. Tudi sodišča ne bi imela veliko, oziroma preveč dela.

"Kakšna škoda, da je tako malo prostora med časom, ko smo še premladi in med tistim, ko smo že prestari," je misel Charlesa Montesquiena.

NOVOLETNA ŽELJA

Spet je leto preživeto,
s skrbmi in radostmi prežeto,
po svetu vojne so divjale,
nemir, nestrpnost so sejale,
a naša lepa ta dežela,
je leto v miru preživela.

Ko novo leto k nam prihaja,
ponovno želja se poraja,
da vsi v slogi bi živeli,
da zdravja, sreče bi dovolj imeli
in prijateljstvo med nami naj živi,
to društvo našim članom spet želi.

Lojzka Šumer
tajnica društva

srečno

To je čas, ko si mladenič in mladenka usmerita svoje življenje v tirnice, po katerih bo nekaj časa teklo njuno življenje in tudi življenje njihovih potomcev. Človek se začne oblikovati v družini in tu se zgradijo temelji za nadaljnje življenje. Z rojstvom otrok se začne oblikovati družina in tu starša prevzame največjo poslanstvo, to je, vzgojo otrok. To je smisel skupnega življenja in je tudi največji dar na skupni poti, saj sreča pride iz srca, iz človeka in ne od drugod.

Biti dobra mati, vzgajati otroke ni nobena kariera, ampak je to dar, ki te osreči, saj je sreča v tem, ker daješ sebe in ne svoj denar. Biti dober oče je lep občutek, to je ključ za vse stvari, ki jih počne za starševstvo in za ljubezen do otrok.

Ker pa živimo v času, ki je zelo izpostavljen mnogim negativnim stvarim, je težko biti dober vzgojitelj.

Z otroci se porodijo najlepši občutki v življenju, če pa bi vsi imeli vsaj nekaj otroškosti v sebi, bi bil svet veliko lepši in boljši. Z otroci si naredimo vsak dan lepši, bogatejši in pomembnejši, saj pri vzgoji ni nobenega poročstva, torej je vsak dan zase uspeh, kateremu sledi tudi razočaranje in veselje.

Leta tečejo, otroci zapuščajo svoj dom, vendar poslanstvo staršev še vedno ni končano. Ob vsakem veselem nasmehu svojega otroka spoznata, da je njuno poslanstvo poplačano, kajti, ko pridejo otroci do svojega kruha, do strehe nad glavo in do družine, lahko kažeta srečno pot mlademu rodu naprej.

Srednja leta so čas, ko človek doseže in ustvari največ in prevzema tudi največje odgovornosti in naloge na področju vseh oblik dela, službe in ustvarjanja.

Tudi tretje življenjsko obdobje je lahko lepo, kdor zna v tem obdobju živeti. Velika napaka mnogih pa je, ko se človek upokoji, da preneha z vsemi aktivnostmi, rekoč: "Delal in prizadeval sem si

dovolj, sedaj bom miroval in počival." Naš pesnik–lirik Simon Gregorčič – goriški slavček – je med drugim zapisal: "Življenje ni praznik, ampak je delovni dan." To je tudi velika resnica.

Če pa človek želi ostati dalj časa vitalen in krepak, mora imeti v svojem vsakdanjiku določene umske, fizične in duhovne aktivnosti. Tudi vsakodnevna ali vsaj občasna telovadba ne sme izostati.

Kadar so v telovadbi zajete primerne vaje in če telovadba traja do 20 minut, potem lahko človek doseže puls do 120 ali več na minuto in potem spet hitro pade na normalen nivo. S telovadbo se človek ne samo razgiblje, ampak mu v času vaj hitreje bije srce in tudi hitreje se kri pretaka po žilah. Pa tudi kapilarno ožilje v možganih je boljše prekrvavljeno, kar pozitivno vpliva na delovanje možganskih celic. Vsaka starejša oseba, ki se odloči za telovadbo, se naj predhodno posvetuje z zdravnikom.

Kdor telovadi ima telovadba v njegovem telesu gotovo pozitiven učinek in se manjkrat zgodi, da gre človek iz kuhinje v sobo in v sobi pa že ne ve, po kaj je prišel. In se vrača praznih rok. Samo fizično delo ali gospodinjska opravila ne prinašajo organizmu to, kar mu prinaša telovadba.

V življenju veliko doseže tisti, ki do pozne starosti obdrži kondicijo duha in telesa. Vsa pohvala, čast in priznanje gre tistim upokojevcem, ki so se pripravljali vključevati v delo društev in prevzemati določene naloge in obveznosti. Na splošno v življenju pa sta pomembni dve zadevi: "S kom se poročiš in v kakšno službo greš." Vse poznejše korekture niso več izvirne.

Pri nastajanju tega uvodnika se prisrčno zahvaljujem cenjeni gospe Irmi iz Maribora in cenjeni gospe Anici iz Ribnice na Pohorju.

Predsednik DU Lovrenc na Pohorju
in urednik glasila
Jožef Javornik, oec.

SPOŠTOVANE OBČANKE IN OBČANI, UPOKOJENKE IN UPOKOJENCI!

Ponovno se oglašamo z lokalnimi novicami v časopisu, ki ga pripravlja Društvo upokojencev Lovrenc na Pohorju, da vas informiramo o življenju in delu lokalne skupnosti v njenem drugem mandatu delovanja. To je še posebej nujno, saj je v tekočem letu prihajalo do prekinitev informiranja s pomočjo lokalnega televizijskega programa. Trenutno so v naši občini najboljše informirani prav občani, ki premorejo internetni priključek, zato upam, da si bo to možnost v bodoče zagotovilo vedno več gospodinjstev. To je še posebej pomembno, saj bo mogoče prihraniti veliko nepotrebnih poti pri urejanju raznih upravnih zadev v državnih in občinskih organih. Ker so trenutno internetne storitve sorazmerno drage, je na osnovi iniciative posameznih uporabnikov stekla akcija zbiranja podpisov za prenos internetnega omrežja s pomočjo kabelskega sistema, kar bi znatno znižalo ceno storitev.

V tem prispevku vas želimo podrobneje seznaniti z našimi investicijami, ki so bile ali bodo realizirane v tekočem letu, pa tudi s tistimi, ki jih načrtujemo v prihodnje.

1. Odvajanje odpadnih vod – zaključna dela 1. faze, ki je zajemala izgradnjo na relaciji od čistilne naprave pri Marlesu do Čebelarkega doma z vsemi odcepi ob Kovaški cesti in Cesti ob Radoljni, potekajo po načrtovani dinamiki. Trenutno se dela zaključujejo v ulici Pod bregom, kjer bo istočasno zagotovljena tudi meteorna kanalizacija. Izvedena so bila tudi vsa asfaltiranja na poškodovanih delih cest, saj za celovito obnovo cestišča in izgradnjo pločnikov v tem trenutku ni dovolj finančnih sredstev. Ker paralelno s kanalizacijo v celoti obnavljamo vodovodno omrežje in na delih trase polagamo tudi kable javne razsvetljave, na ta način zagotavljamo vso potrebno infrastrukturo pred temeljito obnovo cest, ki so večinoma v razpa-

dajočem stanju. Za vsa ta ogromna vlaganja, ki letno presegajo 100 milijonov tolarjev moramo nujno zagotavljati tudi sofinanciranje krajanov, ki smo ga uvedli z Odlokom o priključnini. **Zato ponovno pozivamo vse zavezanke za plačilo priključnine na kanalizacijsko omrežje, da obveznosti poravnava redno, saj smo nerednim plačnikom pričeli obračunavati zamudne obresti.** Prav tako pozivamo vse zavezanke, ki imajo zagotovljeno možnost priklopa, da nemudoma podpišejo pogodbe o priključnini in se na sistem tudi priključijo. Vse zavezanke obveščamo, da bomo v letu 2004 sprejeli višjo priključnino (načrtujemo 20 %-ni dvig), zato je smiselno, da pogodbe podpišejo še v tekočem letu 2003. Ker smo za 2. fazo izgradnje uspeli pridobiti 144 milijonov tolarjev nepovratnih državnih sredstev, kar znaša preko 30 % investicijske vrednosti kanalizacijskega sistema, lahko z gotovostjo trdimo, da bomo projekt izgradnje kanalizacije lahko v celoti dokončali v letu 2006.

2. Etažno parkirišče v Gornjem trgu – trenutno potekajo zaključna dela. Poleg hidroizolacije je potrebno izvesti še asfaltiranje prevleko, varovalne ograje, stopnišče in razsvetljavo spodnje etaže. Investicijska vrednost objekta presega 40 milijonov tolarjev. Takoj ko bo znano število parkirnih mest v 1. etaži (predvidoma 13), bomo javno objavili poziv za dolgoročni najem pokritih parkirnih mest. Višina najema za obdobje 10 let, vključno z 20 % DDV-jem, bo znašala 200.000 tolarjev, ki jih bo mogoče poravnati v desetih zaporednih obrokih v letu 2004. Prednost bodo imeli stanovalci bloka Gornji trg 17, 19 in 21, ker funkcionalno zemljišče navedenih objektov ne zagotavlja zadostne parkirne površine. Pogoj za najem parkirnega mesta

bodo predhodno poravnane morebitne odprte obveznosti do Občine Lovrenc na Pohorju. V kolikor bodo dopuščale vremenske razmere, načrtujemo tehnični pregled objekta v sredini meseca decembra 2003 in otvoritev objekta še v tekočem letu 2003.

3. **Prireditveni center** – ker smo na Ministrstvu za gospodarstvo uspeli pridobiti nepovratna sredstva v višini 24,5 milijona tolarjev, smo ob lastni udeležbi skoraj zagotovili finančni vir za dokončanje 1. faze objekta že v letu 2003. Investicijska vrednost večnamenskega objekta znaša okoli 67 milijonov tolarjev, namenjen pa bo dejavnostim mladih, zagotavljanju storitev ob prireditvah na prostem in potrebam delovanja Režijskega obrata Občine Lovrenc na Pohorju (opravljanje komunalnih dejavnosti). V letu 2004 načrtujemo zagotoviti potrebno infrastrukturo za priključitev objekta, v letih 2005 in 2006 pa postopno dokončanje investicije. Prepričani smo, da bodo prav mladi znali dati tem prostorom novo življenje in tako opravičiti velika investicijska vlaganja.
4. **Industrijska cona na Kovaški cesti** – tudi na tem prostoru so se pričele aktivnosti, ki se bodo nadaljevale v letu 2004. Zbirno dvorišče za kosovne odpadke je končano, zagotoviti je potrebno še manjkajočo cestno in komunalno infrastrukturo. S tem bodo dani pogoji za pričetek obratovanja. Ker je rešitev problema kosovnih odpadkov pred "vrati", prosimo občanke in občane, da potrpijo še nekaj mesecev in svojih odpadkov ne odlagajo v zabojnike pri pokopališčih, ki so namenjeni izključno za potrebe pokopališč. Tudi na ta način kažemo svojo kulturo in spoštovanje do pokojnih, ki pač ne potrebujejo jogi vložkov, štedilnikov ipd. Poleg zbirnega dvorišča raste tudi prva obratovalnica Kotnik S.p., izvaja pa se tudi postopna izravnava terena za potrebe izgradnje ekološkega parkirišča za tovornjake. Ponovno pozivamo vse avtoprevoznike, ki bodo svojo dejavnost opravljali tudi v bodoče, da si zagotovijo parkirni prostor v coni, saj izven nje v bodoče parkiranje tovornjakov ne bo dovoljeno. V industrijski coni sta predvideni še dve novogradnji, za kateri še nimamo interesentov, na prodaj pa so tudi prostori bivše Škarjarne. Na osnovi ugodne prodaje zemljišč in izgradnje potrebne infrastrukture lokalna skupnost posredno pomaga podjetnikom ustvarjati pogoje za razvoj in dodatno zaposlovanje.
5. **Protipoplavna pregrada na Radoljni** – uspeli smo se uvrstiti v program investicij za izgradnjo protipoplavne pregrade na Radoljni (nižje Sgerm-a). Investicijska vrednost projekta znaša okoli 50 milijonov tolarjev. Sredstva zagotavlja državni proračun na področju urejanja vodotokov. Pri projektu smo aktivno sodelovali tudi pri pridobivanju upravnih dovoljenj in soglasij lastnikov zemljišč. Pregrada bo imela funkcijo zadrževanja udarnega vala, po neurju pa se bo pretok ponovno sprostil na osnovi čiščenja pregrade.
6. **Urejanje pokopališč** – na pokopališču v Lovrencu je bila obnovljena fasada mrliške vežice in nabavljeno novo ozvočenje. V letu 2005 načrtujemo tlakovanje dostopne poti in namestitve dekorativne javne razsvetljave do kapele. Poseg bo nujno zahteval odstranitev dreves v drevoredu, ki so se izredno razbohotila in predstavljajo velik problem vsem lastnikom grobov ob drevoredu. Drevesa bomo nadomestili s primernimi sadikami manjše rasti. Na pokopališču v Puščavi je potrebno zagotoviti nadstrešnico ob vežici. Na obeh pokopališčih pa je potrebno zagotoviti mesta za žarne pokope.
7. **Obnova trgovine v Gornjem trgu** – končno je uspel dogovor z Mercator-jem o pričetku obnove obstoječega marketa. Prejeli smo idejno zasnovo širitve trgovine in pridobili soglasja etažnih lastnikov za nameravani poseg. Načrtovana obnova širitve trgovine na južni strani objekta je predvidena v prihodnjem letu 2004.

Ob zaključku prispevka o aktivnostih na investicijskem področju v občini želimo posredovati tudi nekaj dodatnih informacij o

vračanju vlaganj v telekomunikacijsko omrežje, pobiranju takse za obremenjevanje voda in nadomestilu za stavbna zemljišča.

Vračanje vlaganj – po sprejetju Zakona o vračanju prekomernih vlaganj v telekomunikacijsko omrežje smo na občinskem svetu sprejeli pravilnik, ki določa okvirni postopek za izvajanje zakona. Občine od države pričakujemo podrobnejše in enotno navodilo glede postopka vračanja vlaganj. Ker so posamezni upravičenci želeli preveriti ali so zajeti na seznamu upravičencev, samo v mesecu oktobru 2003 pripravili seznam vseh, ki so v treh zadnjih akcijah sodelovali. Seznam je javno izobešen na oglasni deski v pritličju občinske zgradbe. V kolikor ugotovite, da niste na seznamu, pa ste v akcijah sodelovali, o tem obvestite občinsko upravo. Ker država še ni formirala finančnega sklada za zagotavljanje potrebnih sredstev, predvidevamo, da do vračanj ne bo prišlo pred letom 2006.

Taksa za obremenjevanje voda – v skladu z Uredbo vlade RS o taksi za obremenjevanje voda, ki je bila sprejeta že leta 1995 je takso potrebno obračunavati na področju celotne občine. Občina Lovrenc na Pohorju in v njenem imenu Javno podjetje Nigrad je takso zaračunavalo samo uporabnikom javnega vodovoda, kar je bilo tudi smiselno, ker bodo morali zavezanci, ki živijo zunaj urbanega področja, sami financirati reševanje odpadnih vod v skladu z zakonodajo. Ker Ministrstvo za okolje in prostor v bodoče takšen pristop ne bo dopuščalo, smo morali posredovati podatke o vseh zavezancih v občini. V skladu z uredbo se bo višina takse za okoliške prebivalce določila po pavšalni porabi vode na osebo, zaračunavati pa jo bo pričelo Javno podjetje Nigrad v prihodnjem letu 2004.

Nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča – na zadnji seji občinskega sveta v letu 2003 bomo obravnavali spremembo Odloka o nadomestilu za stavbna zemljišča, ki ga moramo uskladiti z novo zakonodajo. Novosti, ki jih prinašajo spremembe so naslednje: pobiranje nadomestila je potrebno zagotoviti na področju celotne občine in ne samo v urbanem delu, urediti je potrebno evidence tudi na področju zemljišč, ki so predvidena za izgradnjo in ureditev evidenc stavb glede na podatke Geodetske uprave RS. Po naročilu države je slednja v preteklih letih izdelovala posnetke stanja na terenu na osnovi posnetkov iz zraka. Iz novih podatkov je sledilo, da je 70 % občin imelo nepopolno evidenco stavb. Posledično je za našo občino Ministrstvo za finance predvidelo 10 milijonov tolarjev večje prihodke iz naslova pobranega nadomestila za stavbna zemljišča, zato nimamo izbire. Uvedli bomo pobiranje nadomestila za celotno področje občine, obdavčili tudi nezazidana zemljišča, ki so v prostorskem planu opredeljena kot zazidljiva in so po velikosti primerna za gradbeno parcelo in dvignili vrednost točke za 10 %, saj je tri leta mirovala.

Čez nekaj mesecev bo postala Slovenija polnopravna članica Evropske skupnosti. Veliko smo morali že postoriti, veliko prilagajanja nas čaka tudi v bodoče. Vse to se odraža tudi na delovanje lokalne skupnosti, ki mora upoštevati smernice in zakonodajo usklajeno z normativi EU. Gre za visoke zahteve na področju ekologije, gospodarjenja s prostorom, energetike. Vse to dodatno obremenjuje naš proračun in dvigujejo stroške storitev.

Spoštovani! Bližajo se božični in novoletni prazniki, ko bomo nekoliko izpregli in se ozrli nazaj na prehojeno pot. Hodili smo sicer vsi, toda poti so bile različne, ene položne, druge spet strme. A vodile so k istemu cilju: opraviti svoje poslanstvo in pri tem ostati človek. Če smo to opravili dobro, bo imela od tega korist vsa skupnost. Če smo imeli to srečo, da smo na tej poti našli iskreno prijateljstvo, je bilo veliko lažje.

Želimo Vam blagoslovljene božične praznike, zdravo, uspešno in veselo novo leto, z željo, da v teh prazničnih dneh ponovno najdemo sebe, svoje bistvo in razlog zakaj živimo!

Lovrenc na Pohorju, november 2003 Župan: Franc Ladinek, dipl. ekon.

NAŠ DOMAČI KRAJ

Prelep je naš domači kraj
sredi gričev – pravi raj,
zeleni travniki, gozdovi,
bele hiše z vrtovi.

Kamor se oko ozre
okna v cvetju se krase,
Lovrenčan zelo skrbi,
da čistočo kraj drži.

Kdor še Lovrenc ne pozna
naj se hitro k nam poda,
mir narave bo užival,
lepote kraja bo odkrival.

Lojzka Šumer
tajnica društva

DEMOKRATIČNA STRANKA UPOKOJENCEV

Kdaj, kako in koga bomo volili?

Čeprav je do volitev še kar nekaj mesecev, lahko rečemo, da se je volilna kampanja že začela. Volili bomo poslance v državni zbor, še prej pa tudi predstavnike Slovencev v Evropski parlament. Tudi naša pravica, pa tudi dolžnost nam nalogata, da aktivno spremljamo priprave in željo za lepši jutri izrazimo z oddajo našega glasu. Narobe bi bilo, da bi ob volitvah stali ob strani, kasneje pa nergali, ker ne bi bili zadovoljni z izidom.

Za Evropski parlament je znanih že kar nekaj kandidatov, medtem ko stranke za volitve v državni zbor kandidatov še niso začele uradno evidentirati.

Seveda pa še vedno ostaja odprto vprašanje volilnega sistema. Predlog za spremembo ni bil sprejet, saj je za sprejetje potrebna dvotretjinska večina. Sprememba volilnega sistema je namreč vezana na spremembo ustave. Predlog za spremembo proporcionalnega sistema, ki ni bil izglasovan, bi bil v prid le večjim strankam, manjše pa najverjetneje ne bi dosegle volilnega praga za vstop v parlament in bi tako izpadle. Ob tem so tudi mnenja o preferenčnem glasu zelo različna, saj je od kriterijev močno odvisna možnost uveljavljanja volje volivcev, ki lahko ne glede na vrstni red zapisanih kandidatov na volilnih lističih, dajo prednost in izvolijo tistega, ki mu najbolj zaupajo in verjamejo, da bo zastopal njihove interese. Skratka, na volišče moramo oditi pripravljeni, spremljati priprave in tako spoznati svoje pravice in dolžnosti, ter jih uveljaviti pri zaokroževanju kandidatov za svoje predstavnike.

Poleg volitev se nam obeta kar nekaj referendumov, ki so se zaradi pogostosti že kar izrodili. Na to najbolj kaže zelo skromna udeležba pri glasovanju. Upajmo, da bodo predvidene spremembe zakona o referendumu in ljudski iniciativi omejile tovrstno odločanje le na teme, ki resnično odločilno vplivajo na naše življenje, in da referendum ne bo le sredstvo za zavlačevanje uveljavljanja določenih sprememb, o katerih je mesto za dogovarjanje drugje.

Ob novem letu vam želim zdravje in srečo z željo, da bo na bližnjih volitvah slišati tudi naš glas.

KAJ LAHKO PRIČAKUJEJO UPOKOJENCI OB VKLJUČITVI V EU 1. MAJA 2004?

V zraku so številna pričakovanja, navidez zelo všečna, eno izmed njih pa je, da, ko bomo v EU, naj bi bile tudi pokojnine na evropskem povprečju. Kakšno je oz. bo to povprečje, še nihče ne ve. Ali bo res višje, tako kot to velja za višino pokojnin v (zahodno)evropskih državah? Upokojenci lahko namreč gledajo po televiziji in berejo v tiskanih medijih, da so pokojnine v Avstriji, Nemčiji in drugih dosedanjih članicah EU znatno višje od naših. Na podlagi tega lahko upokojenci sklepajo, da so tudi tam plače zaposlenih znatno višje kot pri nas. Na drugi strani pa so nekatere cene v teh državah približno enake, nekatere celo nižje, nekatere pa znatno višje (npr. najemnine stanovanj, obratovalni stroški, storitve itd.). Vse to uskladiti pa ni enostavno. Povprečje v EU državah pa bo prihodnje leto čisto drugačno, potem ko bo v EU vključeno tudi 10 pristopnih držav. Vedeti pa je treba, da so v teh pristopnih državah plače znatno nižje, ne le v primerjavi z državami v EU, ampak tudi v primerjavi z nami, tako pa tudi pokojnine.

Kdor posluša izjave predstavnikov naših državnih institucij (vlade), Gospodarske zbornice itd., pa sliši, da ni za pričakovati, da bi se plače kar tako enostavno zvišale. In ker naše pokojnine temeljijo na sorazmerju s plačami, tudi ni za pričakovati neodvisnega dviga pokojnin od plač.

Vsekakor poudarjam dejstvo, da EU nima predvidene enotne politike urejanja niti plač niti pokojnin, ampak prepušča vsaki članici, da to ureja sama v okviru svojih gospodarskih in finančnih zmožnosti. V kolikor v Sloveniji ne bomo uspeli znatneje izboljšati gospodarskih kazalcev, so vsa druga pričakovanja glede plač in pokojnin le utopija. Prav gotovo pa bodo v prihodnjem volilnem letu tako plače kot pokojnine vroča aktualna tema, največkrat z nerealnimi obljubami, ki jih stranke, če bodo sploh prišle v državni zbor, in ne glede na to, ali bodo v vladni koaliciji ali opoziciji, ne bodo mogle uresničiti.

Ob vsem tem ne smemo pozabiti, da so v različnih državah različni pokojninski sistemi. V zahodnoevropskih državah smo ravno v tem času priče različnim reformam, tako pokojninskim kot socialnim. Nekatere države (npr. Avstrija, Nemčija, Francija in Italija) s svojimi predlogi za reforme zelo rigorozno posegajo v dosedanje pravice upokojencev, pa tudi v socialne in zdravstvene pravice. V Sloveniji smo, kot je znano, pokojninsko reformo uvažali že kar nekaj časa nazaj in po zaslugi DeSUS-a smo to izpeljali zmerneje in bolj postopno, kot je to predvidevala Bela knjiga za pokojninsko reformo.

Sedaj je na vrsti zdravstvena reforma (Bela knjiga), pa tudi reforma socialnega sektorja. Udeležil sem se več evropskih forumov na temo pokojninske zakonodaje, pokojnine, zdravstvene in socialne reforme. Iz vseh teh forumov sem pridobil širši objektivni vpogled v tozadevno dogajanje, katerega lahko strnem v en zaključek, ki glasi: "Z demografskimi spremembami, tj. podaljševanjem življenjske dobe, je nujno potrebno zagotoviti več sredstev tako za pokojnine kot za zdravstvo, saj je starejša populacija potrebna dodatne nege in zdravstvenih posegov, ki pa so iz dneva v dan – tudi zaradi novejših (boljših?) zdravil in zdravstvenih pripomočkov – dražji. Ni pa konkretnega odgovora, kje za vse več izdatkov dobiti finančna sredstva (višji davki?)."

Za pozdraviti pa je, da je v novem predlogu Ustave EU predviden člen, ki se glasi: "Unija priznava in spoštuje pravico starejših do dostojnega in samostojnega življenja ter sodelovanja v družbenem in kulturnem življenju." Ko bo ta ustava sprejeta, bo tudi za nas pomenila, seveda v okviru naših zmožnosti, večjo socialno varnost.

Želim vam vesele praznike, veliko sreče, zdravja in zadovoljstva v letu 2004.

SLOVENIJA PRED VSTOPOM V EVROPSKO UNIJO

Ustanovitev Evropske skupnosti za premog in jeklo leta 1951, ki jo je ustanovilo šest držav (države Beneluksa, Italija, Francija in Nemčija) je pomenilo predhodnico današnje Evropske unije. Dobro delovanje Evropskih skupnosti (v petdesetih letih sta bili ustanovljeni še Evropska gospodarska skupnost in Evropska skupnost za atomsko energijo) so države, ki niso bile članice skupnosti ugotovile, da prednosti članstva presegajo številne pomisleke, ki so jih imele ob združevanju. Zato se je do danes članstvo hitro povečevalo.

Tako danes Evropska unija (na podlagi pogodbe o Evropski uniji, poznane kot Maastrichtska pogodba) vključuje 15 držav članic in pomeni kolektivno ime za vse tri skupnosti, ki sestavljajo prvi steber Unije, ter za drugi (skupna zunanja politika in prihodnja obrambna politika) in tretji steber (pravosodje in notranje zadeve).

Izmed vseh dosedanjih širitvev, pa bi naj bila predvidena širitev maja naslednje leto, ko se bo število članic povečalo s sedanjih 15 na 25 (med novimi članicami bo tudi Slovenija) največji izziv dolej za pridobitve Evropske unije na političnem, gospodarskem in socialnem področju.

Vključevanje Slovenije v Evropsko unijo je bila vso zadnje desetletje prednostna aktivnost Vlade Republike Slovenije in prav gotovo predstavlja zgodovinsko priložnost za njen nadaljnji razvoj. S prilagajanjem svojega pravnega reda pravilom EU, kar je pogoj za članstvo, Slovenija pospešeno nadaljuje proces utrjevanja in zagotavljanja konkurenčnosti gospodarstva, saj si je po osamosvojitvi zastavila cilj postati demokratična tržna država. Vključevanje v Evropsko unijo pomeni za Slovenijo tudi aktivno sodelovanje in soodločanje pri skupnih evropskih pobudah in ciljih, več gospodarskih priložnosti, ki jih zagotavlja dinamika odprtega enotnega trga, ter udeležbo v obstoječih politikah EU, seveda pa tudi večjo politično in vojaško varnost.

Slovenija je 13. decembra 2002 v Kopenhavnu uspešno zaključila petletna pogajanja za članstvo v EU. Pogajanja so bila namenjena predvsem usklajevanju pravnega reda s pravnim redom EU in usposabljanju za izvajanje obveznosti, ki izhajajo iz članstva.

Pristopno pogodbo EU z desetimi novimi članicami je Slovenija podpisala 16. aprila 2003 v Atenah. Po podpisu bo potrebno pogodbo ratificirati v vseh petnajstih članicah, v Evropskem parlamentu ter tudi v vsaki od desetih novih članic.

Državljeni Slovenije smo o vstopu v EU odločali na referendumu v nedeljo, 23. marca 2002. Večina udeležencev referendumu je vstop podprla. Tako bo 1. maja 2004 Slovenija postala članica Evropske unije.

Ves od začetka pristopnih pogajanj, od leta 1998, Evropska komisija tekoče spremlja uspešnost prilagajanja držav kandidat Evropskemu pravnemu redu in pripravlja redna poročila o napredku držav kandidat.

Letošnje poročilo o napredku pristopnic je Evropska komisija objavila 5. novembra v obliki Končnega poročila. V poročilu Evropska komisija ugotavlja, da je Slovenija dosegla visoko stopnjo pripravljenosti na članstvo v Evropski uniji. Da bo Slovenija v celoti pripravljena na prevzem obveznosti članstva s 1. majem 2004, bodo potrebna dodatna ukrepanja na skupaj 13 področjih pravnega reda EU ter nekatere izboljšave njene administrativne usposobljenosti in gospodarske politike.

“Resno zaskrbljenost” je komisija izrazila na področju prostega pretoka oseb, konkretnije pri medsebojnem priznavanju poklicnih kvalifikacij, zato od Slovenije terja uskladitev splošnega sistema priznavanja kvalifikacij, še posebej pa mora biti to vprašanje urejeno v zdravstvu za zdravnike, zobozdravnike, sestre, babice, veterinarje in farmacevte.

“Okrepljene napore” za dokončanje priprav na vstop v EU pa Evropska komisija pričakuje še na 12 drugih področjih od skupaj 29 poglavij pravnega reda Unije, ki jih je zajela s poročilom. Ta

področja so prost pretok blaga, prost pretok storitev, pravo družb, konkurenca, kmetijstvo, davki, socialna politika in zaposlovanje, telekomunikacije, regionalna politika in strukturni skladi, varstvo potrošnikov in zdravja, pravosodje in notranje zadeve ter zunanji odnosi. Na preostalih 16 področjih pa je država pripravljena oziroma mora postoriti le še nekaj malenkosti, s katerimi pa težav ne bi smela imeti.

Slovenija je tako pozitivno ocenjena na področju izpolnjevanja ekonomskih in političnih meril, enaka je tudi splošna ocena sposobnosti prevzemanja obveznosti članstva. Na kar nekaj področjih je Slovenija že dosegla usklajenost s pravnim redom EU, na večini preostalih področij pa izvajane aktivnosti in trenutna stopnja usklajenosti že zagotavljajo, da bo do pristopa popolna. Pri tem je potrebno upoštevati, da poročilo črpa podatke iz stanja konec septembra in je zato normalno pričakovati, da je dejansko stanje na večini področij že ugodnejše od navedenega v poročilu.

Ob prilagajanju pravnemu redu EU pa so za Slovenijo pomembna tudi druga področja, ki so povezana z razvojnimi vprašanji političnega, družbenega in gospodarskega razvoja skupnega Evropskega prostora po izvedeni širitvi. V ta namen je Vlada RS sprejela Program za učinkovit vstop v EU.

Z omenjenim programom želi Slovenija obdržati visoko gospodarsko rast ter naložbeno raven, znižati inflacijo in povečati konkurenčnost slovenskega gospodarstva. Program pa predvideva tudi ohranjanje sedanjega obsega socialnih pravic. Uresničevanje programa je za Slovenijo izrednega pomena, saj bi lahko v nasprotnem primeru imeli kar veliko težav že takoj ob vstopu, saj nanj ne bi bili ustrezno pripravljeni, v kasnejšem obdobju pa bi se lahko pojavile še večje težave pri vstopu v evropsko monetarno unijo.

Slovenija je v obdobju zadnjih nekaj let sprejela vrsto strateških dokumentov (Strategija gospodarskega razvoja Slovenije, Državni razvojni program) v katerih je opredelila cilje svoje razvojne politike. Pri tem je približevanje evropskemu razvojnemu povprečju temeljna vizija Slovenije, kot uspešne mednarodno konkurenčne in dinamične države, kar je v skladu s sprejetjem skupne razvojne vizije EU, zapisane v Lizbonski strategiji. Lizbonska strategija se ukvarja z vprašanjem, kako naj bi Evropa do leta 2010 postala najbolj konkurenčno, dinamično ter na znanju temelječe gospodarstvo na svetu, ki bo doseglo gospodarsko rast z več in boljšimi delovnimi mesti. Pri tem sta ključna instrumenta za uresničevanje Lizbonske strategije regionalna in socialna politika EU. Evropska unija s številnimi strukturnimi instrumenti pomaga prebroditi zaostanke v razvoju, ki so raznovrstni in značilni za posamezno regijo. Pri tem je financiranje EU usmerjeno v dvigovanje konkurenčnosti, spodbujanje trajnostnega razvoja ter ustvarjanje novih delovnih mest v regijah EU. Tako bo tudi Slovenija upravičena do črpanja sredstev iz evropskih Strukturnih skladov. V ta namen bo Slovenija morala pripraviti usklajen Enotni programski dokument, kot pogoj za črpanje sredstev. Dokument vključuje celotno državo kot eno regijo.

Kljub temu, da je za bližnje obdobje zelo pomemben načrt za izvajanje Enotnega programskega dokumenta, kar bo omogočalo črpanje sredstev iz evropskih strukturnih skladov, je za Slovenijo zelo pomembno tekoče spremljanje nove finančne perspektive EU po letu 2006 in aktivno vključevanje v njeno oblikovanje. Tako je vlada Republike Slovenije nedavno sprejela dokument, ki predstavlja poglede Slovenije na problematiko srednjeročnega finančnega planiranja v EU. Slovenija meni, da bi evropski proračun v naslednji finančni perspektivi moral več sredstev nameniti uresničevanju ciljev Lizbonske strategije, t. j. razvoju raziskovalne in razvojne dejavnosti, izobraževanja ter infrastrukture, potrebne za krepitev notranjega trga EU in povezanosti evropskih infrastrukturnih omrežij. Nadalje se Slovenija zavzema za nadaljevanje spremembe na področju prihodnje skupne kmetijske politike in meni, da jih je mogoče kakovostno izpeljati z dogovorjenim obsegom finančnih sredstev.

V okolju povečanih razlik v stopnji razvitosti med članicami EU bo kohezijska politika, kot temeljni instrument za uresničevanje principa solidarnosti tudi v obdobju naslednje finančne perspektive, morala ostati ena od ključnih vsebinskih priorit. Slovenija se zavzema tudi za to, da bi geografska območja, ki bodo izgubila status upravičenosti zaradi same razširitve EU, to je zaradi t.i. statističnega učinka, morala v naslednji finančni perspektivi imeti dostop do večjega obsega finančnih sredstev EU za strukturne namene, kot tista območja, ki so status upravičenosti izgubila zaradi dosežene stopnje svoje gospodarske razvitosti. V naslednji finančni perspektivi naj bi se struktura finančnih instrumentov za izvajanje kohezijske politike prilagodila novim potrebam razširjene EU, njihovo upravljanje pa poenostavilo. Na osnovi dosedanjih dobrih izkušenj, se naša država zavzema za okrepitev sredstev za prekomerno sodelovanje.

Ob tem si bo Slovenija prizadevala, da cilj nadaljnje širitve EU z državami jugovzhodne Evrope ostane jasno prisoten tudi v naslednji finančni perspektivi in podpira usmeritev, da se v naslednji finančni perspektivi varovanje zunanje meje EU opredeli kot skupen evropski projekt, ki se sicer izvaja samo v nekaterih članicah EU, vendar pa se njegovo financiranje zagotavlja iz evropskega proračuna, ter da skupni obseg izdatkov proračuna EU, izražen kot delež v bruto nacionalnem dohodku držav članic, v naslednji finančni perspektivi ostane nespremenjena.

Vključevanje Slovenije v Evropsko unijo prav gotovo predstavlja zgodovinsko priložnost za njen nadaljnji razvoj. Pri tem bo pred vse nas postavljeno veliko izzivov in priložnosti, pa tudi pasti. Želim si, da bomo priložnosti znali čim bolj uresničevati, pastem pa se čim uspešneje izogibati. Jamstvo, da bo temu tako, je dejstvo, da smo najbolje pripravljeni izmed vseh desetih držav kandidat in da po doseženem DBP na prebivalca po kupni moči že sedaj skoraj dosegamo 75 % povprečja EU sedanjih članic.

Ob koncu mi dovolite, da vsem zaželim vse dobro v novem letu 2004, predvsem pa veliko sreče, zdravja in osebnega zadovoljstva.

Poslanec DZ RS in opazovalec v Evropskem parlamentu
Ljubo GERMIČ, univ. dipl. ing.

LOVRENŠKA KNJIŽNICA SE PREDSTAVI

Začetki lovrenške knjižnice segajo v leto 1949. Takrat je naša prva knjižničarka gospa Vikič GUTCMANDL preselila knjižno gradivo iz šole v prostore pod bivšo krajevno skupnost. Pri svojem knjižničarskem delu je bila zelo zagnana, saj se je s takratnimi mišljami dogovorila, da so ji povsem brezplačno izdelali knjižne police. V tistem času je bila izposojevalnina edini vir za nabavo knjig, zato je v knjige vezala tudi podlistke iz časopisov, kar ji je omogočilo, da je v nekaj letih prišla na kar zavidljivo število izvodov (okrog 2000 knjižnih enot). Svoje knjižničarsko poslanstvo je po sedemnajstih letih prepustila mlajšim.

Po njenem odhodu se je v takratni Društveni knjižnici zvrstilo kar nekaj knjižničark. Za kratek čas je knjižnico vodila gospa Tanja PERNAT, ki pa je kasneje prevzela šolsko knjižnico.

Dolgo let je knjižnico vodila tudi gospa Katica ČREŠNAR, občasno pa ji je pomagala gospa Majda DRAGAR.

Leta 1980 se je društvena knjižnica priključila k mreži Mari-borske knjižnice.

1984 se je knjižnica preselila v nove prostore v Gornjem trgu, kjer ima sedaj svoje prostore lekarna. S tem so se pogoji za delo v knjižnici primerno izboljšali.

V tistem času sta v knjižnici delali gospa Marjana PERKLIČ in gospa Darja SITAR.

1990 je vodenje knjižnice prevzela gospa Tanja PERNAT, in sicer kot profesionalna knjižničarka.

Leta 1998 so knjižnico preselili v prostore občinske zgradbe. Ob otvoritvi so bile izrečene številne pohvale glede sodobno opremljene knjižnice.

Knjižnica je kombinirana enota, kar pomeni, da je razdeljena na dva dela – za mladino do 15. leta in na del za odrasle.

V veliki čitalnici je mogoče prebirati okoli 40 revij in časopisov, starejše izvede pa si lahko tudi izposodite.

Knjižnica je računalniško povezana s sistemom Cobiss. Za bralce sta na voljo dva osebna računalnika z internetom.

Trenutno imamo okoli 15.000 izvodov knjig. Poleg delitve na mladinski in odrasli del, je še pomembna delitev na stroko in leposlovje. Razmerje je 40 : 60 v korist leposlovja.

Imamo družbene romane, zgodovinske, vojaške, znanstveno-fantastične, humoristične, potopisne romane, kriminalke...

V prvi veliki skupini strokovnih del so knjige o računalništvu, astrologiji, filozofiji, psihologiji, etiki...

Naslednjo veliko skupino obsegajo knjige o verstvih in o mitologiji.

Sledijo jim knjige iz prava, politike, gospodarstva, prostega časa in etnologije. Med naravoslovno stroko spadajo knjige iz matematike, fizike, astronomije, kemije, biologije, rastlinstva in živalstva.

Največ knjig je iz področja medicine, kjer so opisane posamezne bolezni, diete in alternativna medicina.

Potem so še tukaj razni priročniki in enciklopedije za vrtnarjenje ter knjige s kuharskimi recepti različnih kuhinj sveta.

Tudi o umetnosti imamo kar precej knjig, zlasti je mnogo monografij o slikarjih, kiparjih in skladateljih.

Pomembno skupino stroke predstavlja tudi književnost, kjer so opisana razna dela pisateljev in pesnikov in pa sami avtorji.

V zadnjo skupino spadata zemljepis in zgodovina, z različnimi turističnimi vodniki, ki predstavljajo različne kraje in pokrajine, tako v Sloveniji kot tudi drugod po svetu.

Na koncu ne smemo pozabiti še na biografije slavnih zgodovinskih osebnosti, ter na pesništvo in dramatiko.

Upam, da sem vam tako na kratko predstavil bogato knjižnično gradivo, ki ga imamo v naši knjižnici.

Mnogi od vas ste že naši zvesti bralci, vsem tistim, ki pa nas še niste obiskali, sporočamo, da smo odprti trikrat v tednu, in sicer v ponedeljek, sredo in petek od 12. do 18. ure, vsako prvo soboto v mesecu pa od 8. do 12. ure.

Rok izposoje knjižničnega gradiva je tri tedne. Vpis in izposoja sta brezplačna. Ob vpisu morate predložiti osebni dokument.

Ob izteku leta bi vam zaželel zdravo, srečno in uspešno novo leto 2004 ob dobri knjigi!

Vaš knjižničar Jože JAVORNIK, univ. dipl. oec.

NEDELJA

V našem jeziku je poudarjena v izrazu – “ne-delaj” – ena bistvenih prvin tega dne. Rusi imajo izraz “vstajenje”. Angleži in Nemci “sončni dan”. Drugi imajo “Gospodov dan se...” Počitnice imenujejo “sveti dan”. Vsi ti izrazi govorijo o vsebini tega dne, ki naj bo kar se da drugačen od drugih dni.

DESET ZAPOVEDI nam je podaril Bog po Mojzesu na Sinaju, približno 1250 let pred Kristusom. Dve kamniti tabli, ki jih mogočen moč drži v rokah – sta znamenje večnosti. Kamen je simbol neminljivosti. V vseh slikovnih upodobitvah Mojzesa z zapovedmi nastopajo zapovedi v razmerju 3:7 na vsaki tabli. Zakaj ni 5 zapovedi na vsaki tabli?!

Prve tri se nanašajo na človekov odnos do Boga. Ostalih sedem se nanaša na odnose med nami ljudmi. Lahko hkrati rečemo, da so prve tri zares najtrdnjše temelj zdravih, medčloveških odnosov. Zgodovina je že nešteto krat pokazala, da je neka civilizacija ali skupina ljudi, ki je hotela živeti brez bibličnega Boga, kakor se nam razodeva v Svetem pismu, začela izumirati na obroke.

Tretja zapoved govori: “POSVEČUJ GOSPODOV DAN”.

V Judovski kulturi je sobota ta sveti dan. Utemeljen je prav na poročilu o stvarjenju, kjer tudi sam Bog počiva, po šestih dneh

ustvarjanja. Sobota je torej SEDMI DAN v tednu. Naša nedelja, ki nastopi kot sveti dan zaradi Kristusovega vstajenja, je torej PRVI DAN V TEDNU. Prav to je bil eden zadnjih vzrokov, da se je krščanstvo tako radikalno ločilo od judovstva, čeprav v celoti izhaja iz njega. Po svoje skušajmo razumeti. Sobota je bila najsvetejši dan za Jude skozi stoletja pred Kristusom, potem pa začne neka skupina praznovati vlogo sobote na neki drugi dan. To so zares strašni prelomi za Jude, ki so se zgodili s Kristusom in ob njegovem dogodku.

V stari zavezi je bila zapoved sobotnega počitka razširjena na vse člane gospodarstev. Na hlapce, živali, na goste... Imamo tudi primer pri preroku Jonu, da so se morale postiti tudi živali, v upanju meščanov, da bi se Bog usmilil Niniv. Kot vemo, je bilo "Bogu žal in ni uresničil svoje namere".

Med tem ko si je Bog pri materialnih dobrinah pridržal 1/10 si je pri času pridržal 1/7. Časa mu lahko vsak daruje več, ne glede na mero bogastva. Toda prav čas je največji problem. Razni pregovori: "Čas je zlato, nič ne da nič..." Zakaj si človek umišlja stroje za vse mogoče dejavnosti. Kam gre potem tisti pridobljeni čas? Komu ali čemu ga namenimo? In tako prihajamo do bistva problema? Glede nedeljskega dela in praznovanja praznikov je nekaj v temelju narobe.

Upal bi si trditi, da je problem nedelje – v jedru vprašanje vere. Verjamem, da veliko ljudi veruje v povsem "svojega boga", ki je narejen po njih lastnem okusu in željah. Takšen "bog" me seveda nikoli ne vznemirja, mi vedno v vsem potrdi, ker je izključno "demokratično" ustvarjen po meri mojega življenja in vrednot. Takšen "moj bog caplja za mano". Podrediti se mora meni, kajti jaz sem samemu sebi bog. Zaradi tega delam kar mi paše in mi je všeč. Konfliktov znotraj moje vesti ni, ker nad mano ni nihče in nič.

Svoboda in demokracija, človekove pravice in dostojanstvo postanejo najvišje vrednote. V imenu teh vrednot se potem igra na šahovnici življenja po pravilih, ki si jih sami postavljamo. Ko izbrišemo iz svojega srca in zavesti bibličnega Boga, se začnemo poditi za lastno senco in jo hočemo prehiteti. Podobni smo psu, ki se v krogu vrti do nezvesti, ker ne more dohiteti svojega repa.

Problem nedelje ni samo problem vere v Kristusa. Najprej je to vprašanje globoke hvaležnosti. Bog mi poklanja življenje. Kdor misli, da lahko živi iz lastne moči in spoznanja, ta je milni mehurček, ki se razpoči v svojem napuhu. Kdo si lahko iz lastne moči podaljša življenje za sekundo? Nimam v mislih medicine, ki lahko kdaj preloži trenutek naše smrti. Gre za življenje kot takšno.

Delo danes uniči več ljudi, kakor vse druge manije. Nenehno delo ubija naše odnose. Kakor moramo reči NE pijači, jedilom, kavi, cigaretom in drugim zasvojenostim, da ne gredo preko normalnih meja... Tako moramo reči NE tudi delu. "Pojdite sami zase v samotni kraj in se nekoliko odpočijte." Kako nežno nam naroča to Kristus, ki se je sam zelo rad umikal v samoto in noč prečul v molitvi.

Evropa se brani svojih krščanskih korenin, kakor da bi jo bilo sram svoje zgodovine. Poglejmo si v oči. V zgodovini je bilo veliko sončnih in oblačnih dni, kakor jih tudi v našem času. Tudi v naši dolini vidimo, da se je nedeljsko delo zelo razpaslo. Zaradi tega dolina ne bo bolj bogata, v nas samih in med nami ne bo več sreče in notranjega miru.

Zapovedi, ki nam jih poklanja Bog, so uglašene na našo naravo. Hočejo zavarovati ravno tisto, po čemer najbolj hrepenimo. Si ne želimo najbolj urejenih odnosov s partnerjem, z otroki, s sosedi, sam s seboj, z naravo... Toda. Za to si je potrebno vzeti čas. Za prijatelje in za sebe si je potrebno vzeti čas. Nedelja je namenjena zahvali in slavi za življenje, za ljudi, ki jih imamo radi, da si naberejo novih moči za delovni teden, ki je pred nami. Evropa je padla v teptanje NEDELJE, ki je Gospodov dan. Nepotrebno nedeljsko delo je čista "kraja Bogu". To je Njegov dan. Evropa ima že celo vrsto simptomov umiranja na obroke. Dajmo nedelji nazaj težo, ki ji pripada iz Svetega pisma. Prepričan sem, da bi bil to zelo močan korak naprej iz evropske kulture smrti – v kulturo Življenja. Naj začne vsak sam pri sebi. Rešimo nedeljo v svojem življenju – in ona bo reševala nas.

Datum, 20. oktober 2003

Jože Hrastnik (lovrenški župnik)

NEKAJ MISLI O MLADOSTI

"Zato pa še enkrat – najlepša je mladost..."

"Mit" mladosti in mladega človeka je v zahodni kulturi dosegel tako stopnjo, da je že težko verjeti temu prenapetemu dogajanju. Kakor da samo mlad človek lahko ljubi. Kakor da samo mlad človek lahko hrepeni po toplih in človeških odnosih. Kakor da samo mlad človek lahko v polnosti dela in občuduje življenje v ustvarjalnosti. Kakor da star človek ne more biti lep in vitalen v duši in telesu. Diskriminacija mišljenja v odnosu do starosti in starejših je že zatiralska. Pesem: "Bolje biti pijan nego star", je samo v najbolj zgoščeni obliki povzeta tragičnost tega občutja zavesti.

Naj spregovorim nekaj besed o mladosti, ki ni vezana na starost in leta, o mladosti, ki dela človeka "poleta", kljub letom in bolečim izkušnjam, ki jih življenje ponudi posamezniku. Nimam v mislih samo tiste mladosti, po kateri joče Prešeren v svoji pesnitvi "Slovo od mladosti".

Nenehno gojiti otroka v sebi, pomeni, negovati v sebi preprostost in odprtost za jutrišnji dan. Biti otrok v starih letih, pomeni, da me ni okužil cinizem. Biti mlad v jeseni življenja, pomeni, da se veselim jutrišnjega dne bolj kakor včerajšnjega.

Srečal sem otroke v starih letih. Njihov biser ne samo da sveti, njihov biser tudi greje. Takšni ljudje so se pustili "zgnesti v posodi življenja".

So najzlahtnejši kruh v medčloveških odnosih. Srečal sem stare ljudi, ki so polni načrtov. To so večni mladeniči.

Hkrati sem srečal mlade "razvaline življenja". Dan zamenjujejo z nočjo in obratno. Pri dvajsetih so popolnoma podobni ovelim in praznim snopom. Taki lahko slišijo še samo eno pesem. "Vsak dan ob istem šanku... Ob kozarcih se slepijo, da svet nov gradijo... Umetniki, brez umetnin in pesniki brez rim."

Kaj lahko naredi človek za sebe, da postaja vse bolj mlad. Ljubezem do Resnice, Dobrote in Lepote. Otroci ljubi vse to hkrati in vsako vrednoto posebej. Čistost duše in mišljenja – je edini in glavni vir resničnega veselja do življenja. Človek, ki je sproščeno vesel, je mlad, je otrok. Takemu leta ne morejo do živenga. Naj živi otrok v vsakem človeku – do smrti. Mladost starega človeka je bogato obloženo drevo jeseni, mladost mladega človeka je cvetoče drevo pomladi. Drevo v obeh letnih časih je enako čudovito in potrebno.

Zaradi tega naj živi resnična mladost mladega, zrelega in starega človeka.

Jože Hrastnik (žpk.)

NAŠE ZDRAVJE

OPERACIJE NA ODPRTEM SRCU V MARIBORSKI BOLNIŠNICI

Četrto stoletje smo si v Splošni bolnišnici Maribor prizadevali vpeljati v svojo dejavnost tudi srčno kirurgijo. To, za drugo največjo bolnišnico v državi, ni bil le izziv, ampak tudi vprašanje ugleda, saj v svetu bolnišnica nekaj velja, če ima tudi kardiokirurgijo. Še bolj kot prestiž se zdi pomembno dejstvo, da Slovenija potrebuje dva centra tudi oziraje se na standarde v svetu, kjer je en kardiokirurški center na milijon prebivalcev. Naj ob tem omenimo dejstvo, da smo vrata novega oddelka odprli v času, ko smo praznovali visok jubilej – 200-letnico ustanovitve bolnišnice.

V zgodovino se bo zapisal tudi datum – 14. junij 1996, ko sta kardiokirurga iz Ljubljane, mag. Janez Kirbiš, dr. med., in prof. dr. Tone Gabrijelčič, dr. med., ob sodelovanju asist. Gorazda Koširja, dr. med., in asist. Roberta Lipovca, dr. med., in anesteziologinje mag. Brede Kocbek Belinger, dr. med., opravili prvi dve operaciji na odprtem srcu v tukajšnji bolnišnici.

Kardiokirurgija je kot medicinska stroka izredno zahtevno področje medicine, saj mora bolnišnica, v kateri bi želeli opravljati

takšne operacije, izpolnjevati vrsto pogojev: zagotovljeno mora biti dobro delovanje bolnišnice na vseh ravneh od kardiologije, anesteziologije, intenzivnega zdravljenja transfuziologije, laboratorijske dejavnosti, radiologije do zdravstvene nege.

Razvoj kardiokirurgije v mariborski bolnišnici sega v čas pred letom 1995, saj so internisti že septembra 1994. leta ob podpori kolegov iz Kliničnega centra začeli izvajati program invazivne kardiološke diagnostike. Splet različnih okoliščin, ekipa dobro sodelujočih in delu ter bolnikom predanih zdravnikov in ne nazadnje razumevanje v vodstvu bolnišnice ter razumevanje najvišjih zdravstvenih institucij v Sloveniji, so ustvarili ugodno ozračje za začetek srčne kirurgije tudi v Mariboru. Vse skupaj se je torej začelo z nakupom potrebne opreme in šolanjem obeh kirurgov ter ekipe medicinskih sester instrumentark in zdravstvenih tehnikov perfuzionistov na kliniki v Ljubljani. Po prvih obetavnih korakih in dobrih uspehih je redni operativni program stekel januarja 1997, naslednje leto je bilo v znamenju postopnega prevzemanja dela, operacije pa so že potekale pod nadzorom in ob vključevanju ljubljanskih kardiokirurgov. Razvoj srčne kirurgije je postavil tudi višje kakovostne zahteve ter posledično dvignil raven številnih drugih bolnišničnih dejavnosti. Izredno tesno je povezal kardiokirurške z internisti kardiologi, ki izvajajo kardiološko invazivno interventno dejavnost. Ta dejavnost je doživela pravi razmah z odprtjem novega laboratorija.

Doslej so mariborski kardiokirurzi opravili 1300 operacij na srcu, in to vse standardne operacije, med operiranimi pa je največ bolnikov z ishemično boleznijo srca in z obolenjem srčnih zaklopk. Bolnike operirajo s skupne čakalne liste, ki jo vodijo v kliničnem centru v Ljubljani, na našem oddelku za kardiokirurgijo pa opravljajo veliko nujnih operacij, pri katerih bi čakanje resno ogrozilo bolnikovo življenje. Letos načrtujejo, da bodo opravili 300 operacij na odprtem srcu, načrti pa predvidevajo 500 operacij na leto. Ob predvidenih 750 operacijah, ki jih bodo opravili na Kliničnem centru v Ljubljani, se bo čakalna doba pričakovano skrajšala. Zdaj namreč čakajo bolniki na operacijo na srcu tudi leto in pol. Učinki preventivnih prizadevanj in posledične ter pričakovane spremembe življenjskega sloga bodo znani šele čez 10 do 15 let, do tedaj pa bodo bolezni srca in ožilja beležile svojo strmo pot navzgor. To seveda pomeni tudi čedalje več bolnikov, ki bodo potrebovali bodisi interventno invazivno kardiološko zdravljenje, bodisi kardiokirurško operacijo.

Četudi je kardiokirurgija v tukajšnji bolnišnici ena najmlajših dejavnosti, pa se z rezultati lahko primerja s svetovnimi centri. V zadnjem času se operira čedalje več bolnikov, pri katerih je potrebna revaskularizacija srca z obvodi (t.i. by pass operacije) na delujočem srcu, brez uporabe zunajtelesnega krvnega obtoka. Operacije na delujočem srcu brez uporabe zunajtelesnega krvnega obtoka so poleg endoskopskih in robotskih operacij novost v srčni kirurgiji, ki kaže smer nadaljnjega razvoja. Tudi srčna kirurgija si prizadeva za čim manjšo prizadetost bolnika zaradi same operacije, njegovo čimprejšnje okrevanje in vrnitev k običajnim delovnim in življenjskim obveznostim oz. ritmu.

Prim. Gregor Pivec, dr. med.
direktor Splošne bolnišnice Maribor

MOŽGANSKA KAP

Zopet smo preživeli eno leto. Verjetno se vsi strinjate z mano, da tečejo vse prehitro. V zgodnji mladosti pa čas ni in ni hotel miniti. Takrat smo se vsi lagali, da smo za kako leto ali dve starejši, medtem ko se danes za več let lažemo navzdol... Morda tudi zato, ker nam čas teče prehitro?

Danes bom skušal z vami pokramljati nekoliko o možganski kapi. Ta tema bo za nekoga morda mučna, saj se bo večkrat pojavljala beseda smrtnost in smrt. Ampak na žalost smo z rojstvom tudi že vsi obsojeni na konec, ki ga ni treba sprejemati s strahom. Saj se tudi, ko gremo spat, ne bojimo zaspati. Trden spanec pa je neke vrste konec, če ne drugega pa vsaj dneva?

V Sloveniji je smrt zaradi možganske kapi na 3. mestu umrljivosti. Pred njo sta samo še rak in srčna obolenja. Na leto zadene kap 2 na 1000 prebivalcev, kar bi pomenilo v Lovrencu 6 ljudi letno. Pojavlja se najpogosteje v mesecih: januarju, juliju in decembru. To naj bi bilo v zvezi s temperaturami ozračja. Pa še ena zanimivost: kapi bolj nagibajo poročeni moški in neporočene ženske. Razlago tega pojava pa pustim vam bralcem!!!

Kaj pa v bistvu sploh je možganska kap? Da lahko možgani kot centrala, ki opravlja in nadzoruje vsa naša opravila, delujejo, morajo dobiti hrano in vse ostale snovi. Te pa jim dovažajo žile. Kar se zožijo, zamašijo ali celo počijo, pa se posledice kažejo na možganih, ti namreč odmrejo v tistem predelu, ki ne dobi krvi. Na zunaj se to kaže kot kap. Obseg te pa je zopet odvisen od premera žile. Čim večji je ta, tem več možganovine ne bo dobilo prehrane in bo odmrlo, tem hujša bo kap. Če pa se zamaši žila, ki prehranjuje za življenje važne funkcije, kot je dihanje ali bitje srca, pa ni več pomoči. Do zožitve ali zapore žile pa pride lahko na več načinov: žila se lahko počasi zožuje zaradi nabiranja maščob na svoji steni, čemur pravimo arterioskleroza. Lahko se na žilni steni začne strjevati kri, čemur pravimo tromboza. Lahko pa strdek krvi priplava tudi od drugod, čemur pravimo embolija. Ostane nam samo še en način nastanka kapi, to je, da žila počni in se kri razlije po možganovini, to je pa možganska krvavitev. Je še ena možnost, ki je pa zelo redka, da namreč od zunaj pritiska na žilo kaka novotvorba in tako zoži žilo. Kot študent sem si to vedno predstavljal z vodovodnim omrežjem. Kdaj iz pipe ne bo tekla ali bo premalo tekla voda: **1. ARTERIOSKleroza**, če se na cevi nabira vodni kamen; **2. TROMBOZA**, če se na okvarjeni cevi nabira usedlina; **3. EMBOLIJA**, če pride v cev kamen in jo nekje v njenem toku zamaši; **4. KRVAVITEV**, če cev počni.

Sedaj pa nekaj o posameznih vzrokih:

- 1. ARTERIOSKleroza:** o njej je bilo že toliko govora in pisanja, da vam bom težko povedal kaj zanimivega. Pravijo, da se začne razvijati že z rojstvom, vendar ne pri vsakem enako hitro. Povzroči jo nabiranje maščob, holesterola, na koncu pa še kalcijevih spojin. Zato tudi slovenski izraz poapnenje. Da pa do tega pojava pride, pa je potrebnih več vzrokov. Pravimo jim rizični faktorji. Ti so pa: sladkorna bolezen, povečan holesterol, povečan krvni pritisk, debelost, kajenje, pretirano pitje alkohola, premalo gibanja, večkratne stresne situacije. Vidimo, da arterioskleroza ni enotna bolezen, ki bi jo povzročal samo en povzročitelj. Iz tega sledi, da jo je bolje preprečevati, kakor pa zdraviti. Ampak kdo bo mladim dopovedal, da ne smejo kaditi, piti alkohola, dobro jesti in več ur posedati pred raznimi igrami na ekranu. Saj so v teh letih še nedovzetni za bolezni kot je recimo kap. Arterioskleroza pa že začenja svojo smrtnonosno pot. Ta se pa na žalost pri današnjem stanju medicine ne da več popraviti, kvečjemu zaustaviti.
- 2. TROMBOZA:** proti njej nimamo (prvič ko že nastopi) zdravila. Tudi tukaj je učinkovita samo preventiva, to se pravi preprečevanje nastanka. Lahko nastane tudi, če imamo dolgo časa visoki krvni pritisk. Žila, ki jo je že načela arterioskleroza, ne prenese pritiska krvi. Ko se srce skrči, lahko malenkostno rani notranjo kožico žile. To pa že zadostuje, da se na tem mestu začne strjevanje krvi, ki je v resnici namenjeno popravilu žile. Zato je najbolj učinkovita preventiva redno zdravljenje krvnega pritiska. Seveda so pa lahko vzrok tromboze tudi različna obolenja strjevanja krvi, kakor tudi druge okvare žile. Nepotreben pa je strah ljudi, ki imajo trombozo krčnih žil na nogah. Vsa kri, ki teče po venah gre namreč skozi pljuča, da si zopet nabere kisika. Pri tem pa se žile tako zožijo, da ne spustijo skozi niti najmanjšega strdka. Torej lahko pride kvečjemu do embolije pljuč, ne pa do možganske kapi.
- 3. EMBOLIJA:** to je pojav, ki nastane vedno izven možganskih žil. Lahko je vzrok že v samem srcu. Če namreč srce zelo nerodno bije, se ne iztisne vsa kri iz srca in se lahko tvorijo zaradi tega majhni strdki, ki jih potem kri zanese v možgane. Lahko je

poapnenje vratnih arterij, kar je precej pogosto. Tudi tukaj se na neravni steni naredijo strdki, ki potem potujejo v možgane. Ti strdki so od začetka tako mali, da ne povzročajo še prave kapi, ampak sami kapi podobna stanja, ki pa v krajšem času samo mine. Ta pojav imenujemo v medicini "prehodni napad slabokrvnosti možganov". Če se vam to zgodi parkrat, je potrebno zdravljenje za preprečevanje strjevanja krvi.

4. **KRVAVITEV** v možgane. Tu smo pa več ali manj v božjih rokah. Odvisno je namreč: kako velika žila je počila, na kakem mestu je počila in koliko krvi se je izlilo v možgane. Na srečo se to zgodi samo v 10 % vseh kap. Na žalost pa pogostejše pri mlajših ljudeh. Vzrok je namreč ponavadi v prirojeni napaki žile, ki ji pravimo aneurizma, kar je prirojena napaka stene žile. Ta ne vzdrži krvnega pritiska, posebno če se ta iznenada dvigne in poči.

Upam, da sem marsikomu prinesel malo več vpogleda v pojem KAP. To je bil tudi namen, ne pa da bi vas in mene strašil!

Zopet sem vas malo namučil. Ampak nič zato, saj bo zopet eno leto mir pred mano!!!

Vsem srečno in zdravo 2004.

Vaš upokojeni dohtar Vojko

Lovrenc na Pohorju na dan sv. Martina 2003

ZASEBNO DELO V SPLOŠNI MEDICINI

Rad sem se odzval vabilu vašega predsednika, gospoda Jožefa Javornika, ko me je poprosil, da napišem besedo, dve, o razlikah med delom zdravnika zasebnika in delom zdravnika v javnem zavodu v splošni medicini. Sprva sem se resda branil, saj razlik v delu obeh ni in ljudje, če jih na to ne spomni napis na vhodu, niti ne vedo ali je zdravnik, ki dela v ordinaciji zasebnik ali pa dela kot zdravnik javnega zavoda. A sva v pogovoru kaj hitro ugotovila, da pa ljudi vseeno bega veliko stvari, morda prav zato, ker je o tem povedanega premalo ali nejasno.

No, pa se čisto na kratko sprehodimo po obeh oblikah:

Prav člani vašega društva se bodo še spomnili, da je bila zasebna praksa po drugi svetovni vojni v Sloveniji še dovoljena. Leta 1967 pa je Zakon o organizaciji zdravstvene službe dopuščal opravljanje zasebnega dela le zdravnikom, ki niso bili v rednem delovnem razmerju. Zakon iz leta 1980 je zasebno zdravstveno dejavnost popolnoma prepovedal.

Z reformo zdravstvenega sistema leta 1992 je prišlo do velikih sprememb in ponovno je bila uvedena možnost zasebnega opravljanja zdravstvene dejavnosti. Zakon določa, da zdravstvena dejavnost poteka kot javna služba v sklopu mreže javne zdravstvene službe. V to mrežo se popolnoma enakopravno vključujejo javni zavodi in zasebni zdravstveni delavci, ki so za opravljanje svoje dejavnosti pridobili koncesijo. Prav slednje, koncesija, običajno bega ljudi. Koncesija (iz latinske besede "concessio" – dovoliti) pomeni uradno dovoljenje zdravniku, da izpolnjuje vse natančne pogoje za delo v javni mreži in mu s tem omogoča podpis pogodbe z ZZSZ, ki je plačnik storitev. Zdravnik, ki ni pridobil koncesije, pa je tisti "pravi zasebnik", kot ga imajo običajno v mislih ljudje, ko teče beseda o "privatnikih", torej zdravnikih, katerih storitve plača pacient v celoti sam.

Bolniki so torej povsem izenačeni, pa naj obiskujejo zasebnega zdravnika s koncesijo ali zdravnika v javnem zavodu. Obojim, tudi zdravnikom v javnih zavodih, morajo plačati le tiste storitve, ki niso zajete v obveznem zdravstvenem zavarovanju oziroma doplačati delež prostovoljnega zavarovanja, če slednjega nimajo sklenjenega.

Še ena stvar običajno dela zmedo – to je vprašanje dostopnosti do zdravstvenih storitev izven rednega delovnega časa izbranega zdravnika. A tudi tukaj razlik ni. Dežurna služba je namreč popolnoma ločena od javnega zavoda (pri nas Zdravstvenega doma) in takó, ločeno, se tudi financira. Zdravstvenemu domu je zaupana zgolj usklajevalna vloga. Jasno je, da noben zdravnik (ne v javnem zavodu in ne zasebnik) ne more biti na razpolago svojim pacien-

tom dan in noč. V ta namen je zato organizirana dežurna služba, v katero se enakomerno vključujejo, po določenem razporedu, tako zdravniki javnih zavodov, kot zasebniki s koncesijo. V času dežurstva nudimo torej zdravniki nujne zdravstvene storitve vsem bolnikom določenega območja (v dežurni ambulanti ali na domu), ne glede na to, kdo je njihov izbrani zdravnik.

Omenjena reforma je prinesla še eno novost: Na ravni osnovnega zdravstvenega varstva je vpeljala "izbranega osebnega zdravnika". Pacienti sedaj svobodno izbirajo zdravnika (in ne javni zavod ali zasebnika). Zdravnik pa je tisti, ki se odloča v kakšni obliki bo lažje zagotavljal delo in opremo za svoje paciente – v javnem zavodu ali kot zasebnik. Oba prejmeta od plačnika (to je ZZSZ) za enako delo enako plačilo, le da v imenu zdravnika v javnem zavodu le tega prejme zavod in ga razdeli po svojih potrebah.

Morda je premalo poznano dejstvo, da večina držav v Evropski uniji, z odlično medicino in zdravstvenim varstvom, druge oblike kot le zasebno osnovno zdravstveno varstvo, sploh ne pozna (tako je vse od Anglije, preko Nemčije, Češke, Madžarske, Avstrije...). Le v Španiji in na Portugalskem so zdravniki osnovnega nivoja zaposleni v javnih zavodih in zasebnikov ni. Povsod po Evropi (razen v državah nekdanjega komunističnega režima) ima zasebna oblika torej že dolgo tradicijo, saj se je v praksi običajno izkazalo, da je država za vse kar je skupno in državno – slab gospodar.

Naj omenim, da prihajajoča Kebrova zdravstvena reforma že predvideva, da se bodo javni zdravstveni zavodi tudi pri nas preoblikovali v javna podjetja in bodo začeli delovati kot normalni podjetniški konkurenti.

Če nekoliko strnem: V Sloveniji imamo trenutno pravzaprav idealno možnost izbire, ki ji ni para: Zdravniki se lahko odločajo ali želijo delati v javnem zavodu ali kot zasebniki, bolniki pa lahko prosto izbirajo zdravnika – če tako želijo, pa tudi javni zavod ali zasebno obliko dela. Razlik v delu zdravnikov pa ni, saj zakon obeh namaga specialistično izobrazbo iz družinske medicine.

Med zdravniki splošne medicine je zasebnikov trenutno ena petina, med lekarnarji ena četrtnina, med zobozdravniki nekaj več kot polovica.

Marcus Cicero, rimski državnik in govornik, bi ob takih pogojih zagotovo vzkliknil: "Variatio delectat!" - Sprememba razveseljuje! Prav različenosti nas bogatijo in prav v njih je izbira.

Franc Beigot, dr. med. spec.

Z ZAUPANJEM NA OPERACIJO

V vašem listu Upokojenec se oglašam prvič in vse bralce najprej lepo pozdravljam. Zaposlena sem v Splošni bolnišnici Maribor kot anesteziologinja.

Delo anesteziologa je skrbeti za bolnika med operacijo, da nima bolečin in da vse življenjske funkcije normalno delujejo. Za vsako večjo operacijo je potrebna splošna, oziroma področna anestezija. To omogočajo snovi, ki popolnoma odvezajo občutek bolečine, vplivajo pa tudi na delovanje drugih organskih sistemov v telesu. Pogoji za varno anestezijo med operacijo so naslednji:

- preizkušeni in varni anestetiki;
 - pozoren in strokoven anesteziolog;
 - varni anestezijski aparati in monitorji, ki prikazujejo življenjske funkcije.
- S strani bolnika zagotavlja dober potek anestezije:
- redno jemanje zdravil zaradi kroničnih bolezni, kot so visok krvni pritisk, srčno popuščanje, sladkorna bolezen, bronhialna astma in podobno;
 - ohranjanje dobre splošne kondicije z gibanjem in z zdravo prehrano, ki preprečujeta debelost;
 - obveščenost kirurga in anesteziologa o vašem predhodnem zdravljenju.

Zato prinesite s seboj v bolnišnico svež izvid krvnih preiskav, EKG, röntgensko sliko pljuč in srca. Včasih bodo potrebne dodatne preiskave in zdravljenje vaših kroničnih bolezni že pred operacijo.

Neposredno pred operacijo:

- ne pijte alkohola in ne kadite,
- odstranite zobne proteze in očne leče,
- odstranite make-up in lak na nohtih,
- ostanite tešči 6–8 ur pred operacijo.

Ob sprejemu na katerikoli kirurški oddelek v bolnišnici, boste dobili anestezijsko anketo ali vprašalnik, kjer boste odgovorili na vprašanja o vaših razvadah (kajenje, alkohol), morebitnih alergijah na zdravila ali določeno hrano, vseh predhodnih boleznih in operacijah ter zapletih v zvezi z njimi. Ti odgovori bodo anesteziologu v veliko pomoč pri izbiri najbolj ustrezne metode uspavanja in vodenja anestezije. Na vprašalnik se boste tudi podpisali in s tem pisno pristali, da se pri vas določena operacija lahko opravi s pomočjo anestezije. Posebej boste označili tudi, ali dovolite oz. odklanjate transfuzijo krvi pri večjih operacijah npr. na jetrih, srcu ... Pri operacijah na kolkih je v naši bolnišnici uveljavljena avtotransfuzija krvi, ko 2–4 tedne pred operacijo darujete svojo kri in jo med operacijo dobite nazaj.

Po operaciji je pomembno delo anesteziologa lajšanje bolečin, nadomeščanje tekočin in hrane po centralnih žilnih poteh, včasih pa celo podpora dihanja in srčno žilnega sistema v enoti za intenzivno terapijo. Zdravljenje na kirurških oddelkih je timsko delo. S kirurgi in anesteziologi sodelujejo dobro usposobljene medicinske sestre.

Iz svoje izkušnje vem, da je za človeka operativno zdravljenje težka preizkušnja v življenju. Za bolnika je to čas skrbi, stisk, osamljenosti in fizičnih bolečin.

Med dvajsetletno prakso sem doživela tudi mnogo lepih trenutkov. Opazila sem, da naši bolniki prihajajo na operacije polni upanja in zaupanja, kakor tudi hvaležnost, ko je naporno operativno zdravljenje za njimi.

Dragi upokoјenci, na koncu bi vam rada voščila:

“Med svojimi in sredi vsega ostanite zdravi in čili tudi v novem letu 2004!”

Emilija Arl-Šprah, dr. med.
specialist anesteziolog

DODATEK ZA POMOČ IN POSTREŽBO

Pravica do dodatka za pomoč in postrežbo je samostojna oseba in neodtujljiva pravica iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

1. KROG UPRAVIČENCEV

To je pravica, ki jo pridobijo praviloma iz kateregakoli naslova upokoјene osebe (starostni, vdovski ali družinski in invalidski upokoјenci). Pravica do dodatka pripada tudi nekaterim kategorijam aktivnih zavarovancev, na primer slepim in slabovidnim, in tistim, katerih zmožnost premikanja je bistveno zmanjšana, če so v delovnem razmerju z najmanj polovičnim delovnim časom.

Pravico do dodatka za pomoč in postrežbo imajo tudi slepe osebe, ki so zdravstveno zavarovane po drugem zavarovancu zavoda oziroma po upokoјencu. Uporaba tega odstavka je bila odložena do 1. januarja 2003.

Pravica do dodatka za pomoč in postrežbo je pravica, ki se pridobi na podlagi v 3. členu določenega zavarovanega primera, to je v primeru potrebe po stalni pomoči in postrežbi (odvisnost od druge osebe), pod pogoji, določenimi z zakonom. Pravica do dodatka za pomoč in postrežbo ni odvisna od materialnih razmer upravičenca, saj je podlaga za pridobitev te pravice izključno medicinske narave.

Upravičenec ga pridobi za poplačilo stroškov, ki nastajajo zaradi tuje nege in pomoči, ki jo upravičenec potrebuje za opravljanje osnovnih življenjskih potreb, ki jih sam zaradi zdravstvenih razlogov ne more opravljati. Pa vendar ne pomeni, da ga je možno priznati samo zaradi starosti ali bolezni same.

Uživalci državne pokojnine po 59. členu zakona niso uživalci starostne pokojnine iz obveznega zavarovanja, zato jim ne gre pravica do dodatka za pomoč in postrežbo po SPIZ.

2. ZDRAVSTVENO STANJE KOT POGOJ ZA PRIDOBITEV PRAVICE

Pravico do dodatka za pomoč in postrežbo pridobijo upravičenci, če jim je zaradi zdravstvenega stanja oziroma trajnih sprememb v zdravstvenem stanju neogibno potrebna pomoč in postrežba za opravljanje vseh ali večine osnovnih življenjskih potreb, ki jih določa 139. člen zakona.

3. STALNO PREBIVALIŠČE V R SLOVENIJI JE KOT POGOJ ZA PRIDOBITEV PRAVICE

Pridobitev pravice do dodatka za pomoč in postrežbo je pogojena tudi s stalnim prebivališčem uživalca starostne, invalidske, vdovske ali družinske pokojnine v R Sloveniji.

4. OPRAVLJANJE OSNOVNIH ŽIVLJENJSKIH POTREB

- (1) Pomoč in postrežba je uživalcu pokojnine neogibno potrebna za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb, kadar zaradi trajnih sprememb v zdravstvenem stanju ne more zadovoljevati osnovnih življenjskih potreb, ker se niti ob osebnih prizadevanjih in ob pomoči ortopedskih pripomočkov ne more samostojno gibati v stanovanju in izven njega, samostojno hraniti, oblačiti in slačiti, se obuvati in sezuvati, skrbeti za osebno higieno, kakor tudi ne opravljati drugih življenjskih opravil, neogibno potrebnih za ohranjanje življenja. Da se bolnik more samostojno hraniti pomeni, da samostojno hranjenje zajema samo možnost nositi hrano v usta, ne zajema pa tudi nabave hrane, oziroma dalje, skrbeti za osebno higieno ne pomeni kopanja, ampak pomeni umivanje pri umivalniku.
- (2) Pomoč in postrežba je uživalcu pokojnine neogibno potrebna za opravljanje večine osnovnih življenjskih potreb, kadar zaradi trajnih sprememb v zdravstvenem stanju ne more zadovoljevati večine osnovnih življenjskih potreb iz prejšnjega odstavka ali kadar kot težji psihiatrični bolnik v domači negi potrebuje stalno nadzorstvo.

5. UGOTAVLJANJE IN DOLOČANJE POGOJEV

- (1) Mnenje o tem, ali je upravičencu potrebna stalna pomoč in postrežba za opravljanje vseh ali pa le večine življenjskih potreb, da je slep ali slaboviden, oziroma, da mu je potrebno stalno nadzorstvo, ali je zmožnost premikanja zmanjšana za 70 %, da invalidska komisija ali drug izvedenec zavoda.
- (2) Kriterije in merila, kdaj se šteje možnost premikanja zavarovanca znižana najmanj za 70 %, ali kdaj je zavarovancu potrebno stalno nadzorstvo, določi zavod.

6. ODMERA DODATKA ZA POMOČ IN POSTREŽBO (141. člen)

- (1) Dodatek za pomoč in postrežbo se upravičencu, ki mu je stalna pomoč in postrežba neogibno potrebna za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb, ter slepim in nepokritim osebam iz 138. člena zakona odmeri v višini najmanj 70 % zneska osnove iz 57. člena zakona. Ta trenutno znaša 55.913,71 SIT.
- (2) Dodatek za pomoč in postrežbo pri opravljanju večine osnovnih življenjskih potreb ter za slabovidne se odmeri v višini polovice zneska iz prejšnjega odstavka. To trenutno pomeni 27.956,85 SIT.
- (3) Za nekatere najtežje prizadete kategorije upravičencev iz prvega odstavka tega člena lahko zavod s sklepom določi tudi višji znesek dodatka za pomoč in postrežbo od tistega, ki je določen v prvem odstavku tega člena. Kriteriji za določitev upravičencev do višjega zneska dodatka za pomoč in postrežbo določi minister, pristojen za zdravstvo. Kot najtežje prizadeti upravičenci se po kriterijih ministrstva za zdravstvo štejejo osebe, ki potrebujejo 24-urni nadzor svojcev (laična pomoč) in obvezno strokovno pomoč (najmanj zdravstveni tehnik) za stalno izvajanje zdravstvene nege. Ta dodatek pa trenutno znaša 79.876,73 SIT.

7. POSTOPEK ZA PRIDOBITEV PRAVICE DO DODATKA ZA POMOČ IN POSTREŽBO

Postopek za pridobitev pravice do dodatka za pomoč in postrežbo se začne tako, da osebni zdravnik ali zdravnik specialist predlaga upravičencu ali svojcem, da vložijo pri osebnem zdravniku vlogo za pridobitev te pravice na invalidsko komisijo SPIZ-a.

Prav tako lahko predlaga osebnemu zdravniku pridobitev te pravice upravičenec sam ali njegovi svojci.

Vloga za pridobitev pravice do pomoči in postrežbe trenutno stane 13.800,00 SIT.

Pravica do dodatka za pomoč in postrežbo se pridobi z dnem, ko je nastala potreba po stalni pomoči in postrežbi.

Zapisala: Danica Hriberšek, pat. med. ses.
Lovrenc na Pohorju, dne: 17. oktober 2003

NAJSTAREJŠA OBČANA

Najstarejša občanka, gospa **PAVLA GRABNER**, je bila rojena 16. 1. 1905. leta. Še vedno pravi, da je zanj Lovrenc na Pohorju najlepši kraj in sonce nad Lovrencem najsvetlejšje. Živi sama v svojem stanovanju, hčerke pa stalno skrbijo zanj.

Najstarejši občan naše občine je gospod **PAVEL KARNIČNIK**, po domače Požunov Pavel. Rojen je bil 26. 6. 1906 na Činžatu. Izmed sedmih otrok je ostal na domačiji, kjer je uspešno gospodaril vse do svojega 95. leta, ko je kmetijo predal vnuku Roku.

POT ŽIVLJENJA

**Z rojstvom se neznana pot začenja,
je polna upov, polna hrepenenja,
a usoda nam je vsem neznanka,
za vse nerešena uganka.**

**Življenjska pot ni z rož'cami postlana,
je trdnjava, ni tlakovana,
danes si prevzet od sreče,
že jutri je srce boleče.**

**Poslednja pot je vsem neznana,
s slovesom, s solzami zaznamovana,
vedno pripelje nas na kraj,
od koder več vrnitve ni nazaj.**

Tajnica DU
Lojzka Šumer

90 LET SO PRAZNOVALI

MARIJA IRŠIČ, rojena 21. 7. 1913 v Orlici pri Ribnici se je v Lovrenc na Pohorju preselila 1939. leta. V zakonu je rodila 9 otrok – 5 dečkov in 4 deklice.

90. rojstni dan je dočakala na Rečnjaku pri sinu Janku in hčerki Kristini, ki skrbita zanj.

KAREL MIHELIČ, rojen 6. 10. 1913. leta, se je s Kaple v Lovrenc na Pohorju preselil z ženo in hčerko Ido 1974. leta. Šest odraslih otrok pa je že takrat odšlo od doma.

Danes živi pri hčerki Idi na Činžatu, kjer ima vso potrebno nego.

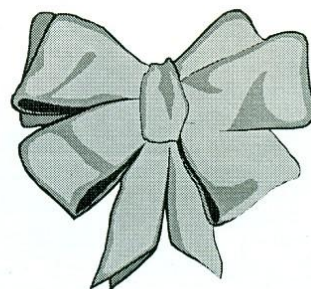
ROŽIKA VAUPOTIČ, rojena 22. 8. 1913 na Kapli je prišla v Lovrenc na Pohorju 1937. leta in se zaposlila v hotel Jelen kot natakarica. 1941. leta se je poročila in v zakonu rodila dve hčerki. Starost preživlja v svoji hiši s hčerko in vnuki-njo. Rada obuja spomine na mladost in kot sama pravi, se tudi pri devetdesetih ne bi odrekla dunajskemu valčku.

Vsem želimo veliko sreče, predvsem pa veliko zdravja.

Vse najboljše in veliko zdravja želimo tudi ostalim, ki imajo nad 90 let in smo jim že čestitali.

MARIJA KRANER, rojena 27. 4. 1913, bolj znana kot Kranerjeva Mimika in **PAVLA OBROVNIK**, rojena 8. 6. 1913 sta letos dočakali 90 let, a sta žal umrli.

Za uredništvo DF

ROČNODELSKI KROŽEK PIKAPOLONICA 2002/2003

Zopet je leto naokoli in ponovno vam bom na kratko opisala delo našega krožka.

Zaključile smo dvanajsto leto našega druženja v ročnodelskem krožku. Krožek je obiskovalo 38 PIKAPOLONIC, tri iz sosednje občine Podvelka. S krožkom smo začele v začetku novembra 2002 in zaključile konec maja 2003 z razstavo, ki je zelo uspela, saj je bil obisk razstave zelo velik. Za vso dejavnost našega krožka nam je nudila gostoljubje, kot vsa leta doslej, osnovna šola Lovrenc.

Razstavljenih je bilo 400 ročnodelskih izdelkov (prti, prtički, bluze, zavese ...) v različni tehniki (kvačkani, šivani, pleteni). Nova tehnika šivanja pa je bila »rženo zrno«, katerega nas je naučila naša mentorica gospa Vikica Gutsmandl, ki nas uči in vodi dvanajst let. Rdeča nit razstave pa so bili predpasniki, izdelani v različni tehniki (šivani, kvačkani), ki smo jih nosile na otvoritveni prireditvi – modna revija – in pozele velik aplavz.

Vzporedno na pripravo razstave v našem krožku smo tudi izdelale sliko v tehniki »rešilje« za izbrano Lovrenčanko leta. Nadalje smo 4. marca 2003 sodelovale pri delavnici – krožku šivanja in kvačkanja v osnovni šoli Lovrenc. V mesecu marcu smo obiskale več razstav v sosednjih občinah in tako razširile krog naših znanj. Spoznale smo se tudi s sorodnim krožkom v Gradišču in na Kapli. Na Kaplo so nas ponovno povabile, kjer smo jim pokazale tehniko »bisernih čipk«. Konec junija 2003 pa smo sodelovale z našimi izdelki na razstavi KUD Lehen. Razstavljali so krožki iz treh občin: Podvelka, Ribnica na Pohorju in Lovrenc na Pohorju. Razstava je bila zelo obiskana. Dogovorile smo se, da bi to sodelovanje ohranile. To smo uresničile že v mesecu avgustu 2003 na razstavi »JERZNIKOV DNEVI« v Lovrencu.

Pred začetkom letošnjega krožka smo si privoščile izlet. Ogledale smo si botanični vrt v Razvanju, Žičko kartuzijo, Slovenske Konjice in dvorec Trebnik. Moto izleta je bil – spoznaj zdravilna zelišča in njih uporabo (priprava PIKAPOLONIC na mokro jesen in mrzlo zimo).

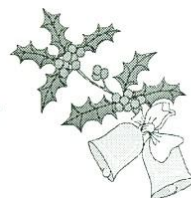
V letošnji sezoni naša mentorica gospa Vikica Gutsmandl ne prihaja več h krožku, zaradi zdravstvenih težav, a smo pri njej vedno dobrodošle, ko rabimo nasvete. Še vedno je naša cenjena mentorica.

Če se nam katera želi pridružiti v krožku, jo bomo z veseljem sprejele.

Za PIKAPOLONICE
Milena Fornezzi

NOVO LETO

Spet je leto naokrog,
staro se poslavlja,
pa ozrimo se okrog,
novo nas pozdravlja.

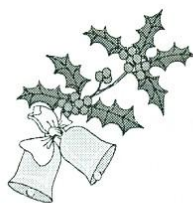

Leto staro dalo si obilo,
nam časa prostega, užitkov,
da leto novo spet,
bilo prijazno nam in milo.

Daj vsem osamljenim, bolnikom,
vero spet v življenje,
olajšaj jim vsak dan,
olajšaj jim trpljenje.

Nasuj nam lepih dni,
nasuj nam sreče in veselja,
skopari nam s skrbmi,
obvaruj nas trpljenja.

Želimo sreče si in zdravja,
da bi v miru preživeli.
Bog daj, da res bi zdravi
še v drugo leto pohiteli.

Anica Dover

VLOGA RAČUNSKEGA SODIŠČA REPUBLIKE SLOVENIJE

Javnost oziroma davkoplačevalci so o delu Računskega sodišča praviloma seznanjeni preko raznih medijev (televizije, radia, časnikov, idr.). Mediji običajno poročajo kakšne nepravilnosti in nesmotnosti je razkrilo Računsko sodišče pri preverjanju poslovanja uporabnika javnih sredstev. Velikokrat Računsko sodišče razkriva slabo poslovanje, ker je uporabnik javnih sredstev porabljal denar v nasprotju s predpisi, ali ga ni varčno porabil, zanj je iztržil premalo, ali pa ni dosegel cilja, ki bi ga moral uresničiti. In kaj se zgodi? Ali so zato odgovorne osebe kaznovane, se ponavadi sprašujejo poslušalci ali bralci prispevkov, ki so zaradi takega ravnanja prizadeti, saj se porablja javni denar.

Da lahko odgovorimo na vprašanje moramo razumeti vlogo računskega sodišča. Gre za strokovno institucijo nadzora, ki v svojih temeljnih aktih, to je revizijskih poročilih izreka mnenja o pravilni in smotni (gospodarni, učinkoviti in uspešni) porabi javnih sredstev. Računsko sodišče ni organ pregona, kot se to večkrat od njega zahteva. V naši državi je organ pregona državno tožilstvo. Seveda, to pa ne pomeni, da računsko sodišče ne bi podalo ovadbe državnemu tožilstvu, če ugotovi, da obstaja sum kaznivega dejanja. Računsko sodišče tudi ni sodni organ, ne sodi in ne izreka sankcij, ampak razkriva kako poslujejo uporabniki javnih sredstev. S svojimi strokovnimi revizijskimi poročili računsko sodišče predvsem vzgaja in izobražuje vse tiste, ki kakorkoli poslujejo z javnim denarjem, tako da sprejmejo in upoštevajo ugotovitve, mnenja in priporočila, zapisana v revizijskem poročilu kot obvezno napotilo za svoje nadaljnje delo. Zato pravijo, da je računsko sodišče vitez brez meča. Rezultati tega dela niso na prvi pogled zelo vidni, so dolgoročnejši, vendar mora biti rezultat tega dela, da uporabniki javnih sredstev boljše poslujejo. Pri tem poslanstvu bi Računskemu sodišču morala pomagati javnost, predvsem pa tudi mediji z verodostojnim poročanjem. Mnenje javnosti je za vsakega uporabnika javnih sredstev zelo pomembno, velikokrat bolj kot denarna ali druga kazen. Računsko sodišče si mora s svojim strokovnim delom pridobiti zaupanje javnosti, ker, če ne, potem bo uporabnik javnih sredstev z večjo verjetnostjo izpodbijal ugotovitve računskega sodišča, pa čeprav je le-to izdalo dokončno poročilo. V demokratičnih državah uporabniki javnih sredstev sprejemajo revizijska poročila svojih vrhovnih institucij nadzora, ne pa da navajajo, kako so njihove ugotovitve pomanjkljive, nepravilne ipd., in se ne prerekajo, kot se to dostikrat zgodi pri nas. Posamezne razprave gredo tako daleč, da se zdi, da je na zatožni klopi računsko sodišče in ne revidiranec, ki z javnimi sredstvi ni ravnal kot dober gospodar. Tak postopanja jemljejo kredibilnost računskemu sodišču, kar pa je škoda, ne samo zaradi kmitve ugleda računskemu sodišču, ampak je škoda za državo, njene državljane, saj se s tem ne vzpodbuja pravilna in smotrna poraba denarja davkoplačevalcev. Da je potrebno trikrat premisliti preden se odobri izplačilo proračunskega denarja, je še posebej pomembno za majhno državo, kot je Slovenija. Če bomo nepravilno porabljali javni denar, potem se ne bomo uvrstili med pravne države, če ga bomo potratno porabljali, bomo morali plačevati visoke davke. Tega pa si ne želimo.

Kljub temu, da je Računsko sodišče strokovni organ, ki svoje ugotovitve zapiše v revizijsko poročilo, pa ima po zakonu o računskem sodišču iz leta 2001 možnost in obveznost, da sprejme določene ukrepe, če uporabnik javnih sredstev ne odpravi odkrite nepravilnosti ali nesmotnosti v poslovanju, torej, da ne posluje kot dober gospodar. Računsko sodišče najprej pozove uporabnika javnih sredstev, da mu poroča kakšne popravljalne ukrepe je sprejel, da je nepravilno ali nesmotno poslovanje odpravil. To poročilo se imenuje odzivno poročilo in ima značaj uradne listine, kar pomeni, da mora biti vse kar je v njem zapisano resnično. Če se vanj zapišejo neresnične navedbe in to računsko sodišče ugotovi, mora ovaditi odgovorno osebo državnemu tožilstvu zaradi suma storitve kaznivega dejanja ponareditve ali uničenja uradne listine. Poleg ocene verodostojnosti odzivnega poročila računsko sodišče tudi presodi ali so izkazani popravljalni ukrepi zadovoljivi. Če niso zadovoljivi in so nepravilnosti ali nesmotnosti pomembne, potem je podana huda kršitev obveznosti dobrega poslovanja, če pa ne gre za pomembne, pa je podana kršitev obveznosti dobrega poslovanja. Svoje ugotovitve računsko sodišče zapiše v porevizijskem poročilu. Sprejeti ukrepi so lahko tudi zadovoljivi, kar je v največ primerih.

Če gre za kršitev obveznosti dobrega poslovanja, lahko računsko sodišče pozove pristojen organ, ki lahko ukrepa zoper uporabnika javnih sredstev, da sprejme ukrepe in o tem poroča računskemu sodišču v 30. dneh od poziva. Če tega ne stori ali ne sprejme ukrepov in ne obrazloži, zakaj jih ni sprejel, stori prekršek.

V primeru hude kršitve obveznosti dobrega poslovanja pa mora računsko sodišče izdati poziv za razrešitev odgovorne osebe pristojnemu organu, obvestilo državnemu zboru in sporočilo za javnost.

V dosednji praksi je računsko sodišče imelo tri primere hudih kršitev obveznosti dobrega poslovanja. V primeru Davčne uprave Republike Slovenije zaradi nepravilnosti pri vodenju davčnega knjigovodstva; Centru Vlade za informatiko zaradi nepravilnega poslovanja, ki se je nanašalo predvsem na javna naročanja in Domu starejših občanov Kočevje predvsem zaradi nepravilnega zbiranja in zadrževanja denarja od pokojnin oskrbovancev. V vseh teh primerih je Računsko sodišče zahtevalo razrešitev odgovornih oseb.

Direktor doma starejših občanov v Kočevju je bil razrešen, pri ostalih dveh omenjenih uporabnikih javnih sredstev pa teče natečajni postopek za nova imenovanja direktorjev.

Omenjeni ukrepi so izjemni in kažejo na to, da notranje kontrole pri teh uporabnikih javnih sredstev niso bile uspešne ne v času tekočega poslovanja, niti takrat, ko je računsko sodišče ugotovilo nepravilnosti v poslovanju in zahtevalo, da se te odpravijo. Zato je ena od pomembnih nalog Računskega sodišča tudi ta, da preverja delovanje notranjih kontrol, ker če te delujejo, potem preprečijo nepravilno in nesmotno poslovanje in zagotavljajo dobro poslovanje. To pa ni samo cilj Računskega sodišča in uporabnikov javnih sredstev, ampak tudi davkoplačevalcev.

Pripravi:

Dr. Etelka Korpič Horvat, univ. dipl. iur.

prva namestnica predsednika Računskega sodišča

IZLET NA RIBNIŠKO KOČO 24. julija 2003

Peljali smo se na izlet,
na izlet v planine,
tam je lep razgled,
na okoliške doline.

V Ribniški koči in na Pesniku
bilo je veselo,
spremljava s harmoniko,
tam se je pilo, jedlo in pelo.

Ko se razgledaš ob jezeru,
tam je bor – planinsko rušje,
in v srcu se poraja
neko umirjeno planinsko vzdušje.

Na ribniškem jezeru
so lokvanji cveteli,
posebno lepi cvetovi med zelenjem,
rdečkasti in beli.

Okolica je lepa
na ribniški planoti,
med raznim planinskim cvetjem
se encijan bohota.

Z lepimi vtisi
smo se pozno vračali v dolino,
razigrani in veseli
ter polni lepih spominov.

Organizatorjem iskrena hvala
za omogočen ta izlet.
Še žene nas življenjska sila,
da srečamo se za klepet.

Ančka Dover

PISMA BRALCEV

ALI JE VREDNO ...

Počasi spet vstanem in se pomaknem proti oknu. Pogled me sprosti. Vse kar vidim je luč na nekaterih oknih, na drugih pa en sam velik nič-temo. Ljudje verjetno že spijo. Pogledam na uro. Sekundni kazalec se skoraj po polžje premika, vsaka sekunda se zdi ura. Spet je zvečer. Vse kar slišim za sabo je veter, ki ga povzroča jo nekateri ventilatorji v računalnikih. Potruditi se moram, da jih sploh opazim, tako sem se jih že privadil. Pogledujem po ulici. Promet se je v pozni uri že umiril, ljudje so izginili s pločnikov, le tu in tam kakšna mačka skoči s kesona na cesto. Počasi vzamem jakno, ugasnem svoj računalnik in se odpravim proti vratom. Po celem nadstropju je že tema. Je že tako pozno? Počasi stopam po stopnicah in razmišljam ... Ali je vredno ...?

Ljudje se često sprašujemo, ali je vredno kupiti nov stroj, obleko ali pa kakšno drugo stvar. Včasih prevlada presoja, drugič želja in spet tretjič nek nagon ... Nagon, ki nam je bil dan na začetku naše poti, pa smo ga potisnili tako globoko vase, da ga komaj še opazimo. Komaj še opazimo, da se svet vrti v pravi smeri, komaj opazimo, da časa ne moremo kontrolirati, čeprav bi ga še tako radi. Komaj se sprijaznimo, da smo le nepomembna celica v vesolju, da ničesar, prav ničesar drugega ne šteje. Po poti me nehote »pospremi« vonj lesa. Lesa, takega pristnega, pohorskega. Vonj smole, lep-ljive a vseeno omamne razpoznavne in nazadnje, ko stopim skozi vrata, vonj po snegu. Spet prihaja, prihaja kot že stoletja, tisočletja ali pa milijone let. Prihaja zima. Čas, ko se bo narava odpočila, čas, ko so ostale le že »zamudnice« ptice selivke, čas, ko bo večina dneva prevladoval mraz in tema. Čas sprostitve in miru, tako v nas, kot v naravi. Prav potrebujem ga. Mir in sprostitev namreč. Vsake toliko časa razmislim, kako potrebno bi bilo, da bi se naša duša sprehodila po vrtovih večnosti. Kako potrebno bi nam bilo, se sprehoditi tja, kjer se večno sanja, tja, kjer počiva naša duša, ranjena in polna, prepolna skrbi. Včasih je potrebno tako malo, da jo napolnimo z mirom. Sprehod skozi park, opazovanje narave ali pač tisto, kar nas sprošča ... Dobro bi bilo razmisliti, kdaj smo se nazadnje komu nasmehnil, ko smo ga srečali, stisnili roko ali pa vprašali kako je. Nasmeh nas nič ne stane, lahko pa je zaklad za tistega, ki mu ga poklonimo, zato, oprosti mi svet, da se ne smejem, oprosti človeštvo, da sem čemer in oprosti »okolje«, da te po večini zavračam. Pa saj ga ne zavračam jaz, po navadi okolje zavrača mene. Ker sem drugačen? Dvomim. Nekoga sem enkrat slišal reči: »svet bi me moral sprejeti, ker imam dve nogi, dve roki, glavo in telo.« Verjetno se nikoli ni vprašal, kaj pa »je« v glavi, važno je bilo le to, da jo ima. Jaz osebno bi rad dejal drugače. Okolje bi me moralo sprejeti, ker sem človek, ker sem enaka serija kromosomov kot belec, mulat, Indijec ali Kitajec. Seveda, tisti pa, ki ste našli tistih par

promil razlike med serijami kromosomov, ki sem jih naštel ... Počutite se svobodno, pišite mi, popljuvajte me; naslov je v uredništvu ... Za veliko večino ostalih pa upam, da so pisanje razumeli. Naj podprejo drugačnost, naj podprejo to, da smo ljudje, ljudje z napakami, takimi in drugačnimi, ljudje s posebnostmi, takimi in drugačnimi. Seveda, to nas dela drugačne, drugačne od drugih. Okolje, ki vas na tak ali drugačen način zavrača zaradi tega ali onega, zaradi tega, ker ste drugačni, ker se ne strinjate z vsem, kar vam rečejo, tako okolje vas ni vredno ali pa se vas boji. Ljudi je možno kontrolirati na dva načina. Z nasiljem, tako psihičnim in fizičnim in z znanjem, vedenjem ali pametjo. Toda, kaj sploh je normalno, kaj ni normalno? Po definiciji je normalno tisto, kar večina ljudi sprejema, ne-normalno pa tisto, kar večina ljudi zavrača. Kar nehote se spomnim velikih imen kot so: Tesla, Einstein, Michelangelo in seveda na koncu Vesna Godina. Ljudje so krojili ali pa nam krojijo usodo. Takšno ali drugačno. Bili so drugačni. Nekatere so ljudje spoštovali, drugih so se bali ... Ljudje, za katere ponavadi spoznamo, da so v bistvu geniji, mi pa jih zavračamo ... Ljudje, ki so krojili usodo, nam zanamcem ...

Pa naredimo preprost preizkus. Če bi vas kdo vprašal, kdo je bil Hitler, bi takoj vsi odgovorili: Bil je ... Če pa bi postavil vprašanje: Kdo je izoliral »Penicilin«? No, koliko vas je uspelo odgovoriti brez leksikona? Ne glede na to, da je penicilin rešil vsaj 100x toliko življenj, kot jih je Hitler poslal v krtovo deželo ... Zato torej, zgodovinarji, odgovorite mi, zakaj učite krvnike ...?

No, počasi sem prišel do vhoda v fakulteto. Z vratarjem izmenjava par lepih besed, par mnenj, nasmeš ... Stopim ven ... Uh, spet je hladno ... Grem še na sprehod, čeprav je že pozno ...

Posvečeno vsem »velikim« ...

Karl Benkič, ml., študent Strojne fakultete

OHRANIMO NARAVO

Človek se lahko veseli življenja, če ima občutek za spoznavanje in spoštovanje narave. Ne zavedamo se kako lep je svet. Tudi ljudje smo del narave in ravno človeku je dano, da to lahko razume in ohranja, toda, žal, je ravno nasprotno. Najbolj kruto posega vanjo in jo onesnažuje. Ne zaveda se kako je občudovanja vredna, pa najsi bo z višine osem tisoč metrov ali pa z nižin.

Človek si domišlja, da je sposoben usodno posegati v naravo in jo izkoriščati, ne zaveda pa se, da se mu lahko narava zelo maščuje.

Narava je v človeku izoblikovala sposobnosti, kako se je treba prilagoditi na vse letne čase, na vročino in mraz, na temo in svetlobo. Sposoben je, da lahko uživa vse s čemer ga obdaja in obdaja. Včasih ga narava tudi z vsemi svojimi silami opomni, da so v njej tudi pojavi kot so: potresi, poplave, snežni zameti in neurja, ki v človeku vzbujajo strah. Od vseh živih bitij se je človek najbolj izoblikoval, vendar nobena lastnost ni boljša od druge, vsak se mora po svoje boriti, da lahko preživi.

Le malokrat si človek prizna, da je naš planet Zemlja zelo onesnažen. Lahko bi rekel: »Njena pljuča so načeta!« Onesnažena so morja, tropski gozdovi izginjajo, reke so onesnažene, primanjkuje čiste pitne vode, v zraku je mnogo škodljivih plinov, velika grožnja vsemu pa je s svojim gnojenjem in škropljenjem tudi kmetijstvo. S tem, da človek vse preveč posega v naravo in ne ohranja več mo-krišč, uničuje gozdove, da uporablja vse preveč strupov in kemikalij, onemogoča razvoj, ne samo sebi, temveč tudi mnogim rastlinam in živalim in tako škoduje naravi kot celoti.

Nujno je, da začnemo bedeti nad ohranjanjem in varovanjem narave. Tu pa je potrebno najprej pomesti pred svojim pragom, poskrbeti moramo za svojo okolico in ne onesnažujemo druge. Vedeti moramo, da je tudi naše okolje sestavni del širšega življenjskega prostora našega planeta. Ne sme nam biti vseeno, kaj se z našim okoljem dogaja. Naravi moramo dati priložnost, da se izka-

že v vsej svoji lepoti. S tem bomo navsezadnje naredili največjo uslugo sebi, ker bomo imeli možnost spoznati vse majhne in velike posebnosti, ki bi nam mogoče ostale prikrile.

Živimo v času in prostoru, kjer prevladujeta potrošniška mrzlina in instant občutki. Ne zavedamo se popolnoma množice znamenitosti, ki nam jih nudi narava. O odločanju v sedanjosti, ki je usodna tudi za bodočnost, se obnašamo mnogokrat tako, kakor da bodo za nami ostali le ljudje na slikah in ptice iz papirja, odločajmo tako, da bo človeški rod živel na Zemlji še dolgo, dolgo življenje skupaj z naravo.

Anica Mithans
Ribnica na Pohorju

PRAVICA DO ŽIVLJENJA IN DOLŽNOST DO DELA

Starši se odločijo, da bodo zarodku dovolili zagledati luč sveta. Ko to dovolijo, spoznajo, da ima otrok pravico do življenja. Ko je otrok rojen, ga morajo starši negovati, da odraste in se razvije.

V času odraščanja otroka imajo starši težko in odgovorno nalogo, da se otrok razvije v svojo osebnost. Veliko moralne in duhovne vzgoje je potrebno za zrelo osebnost. Človek s takšno vzgojo zna in zmore pokazati, da je sposoben za družbeno življenje, ker pokaže, da se da z njim živeti.

Ako je določeno, da si ustvari družinsko življenje, se porajajo nova življenja.

Kakor koli, vsak človek se mora znati vključevati v družbeno življenje oziroma v družbo soljudi. S svojim vključevanjem in obnašanjem pokaže, da je družbeno bitje, ki je pripravljeno pomagati soljudem po svojih močeh.

Vključevati se mora na vseh področjih: na kulturnem, v duhovnem življenju, v župniji in v svetu. Samo s takšnim življenjem je odrasel in ima pravico do življenja.

Sodelovanje je najboljšje plačilo za nas kristjane, s tem pokažemo, da smo bratje in sestre v Kristusu.

Življenje je samo eno, zato ga moramo čuvati, ceniti, ohranjati in negovati. Iz vseh strani nam pretijo sovražniki, ki ogrožajo naše življenje. Na prvem mestu so alkohol, nikotin, brezdolje, nepravilno prehranjevanje, nemoralni spolni odnosi, nečloveški odnosi v družinah, v družbi in še marsikaj. Ako bi bilo vse to v pravih mejah, kako znosno bi bilo in koliko bolj zdravi bi bili. Zaradi tolike agresivnosti in zavisti med nami je ogroženo življenje. Bolje bi se morali zavedati, da je življenje eno samo, ravno tako tudi zdravje.

Samo, če bomo cenili vse vrednote življenja, potem bo življenje lepo in zdravo. Predvsem čuvajmo nedolžna življenja, ki se sama ne morejo braniti vseh škodljivih stvari, ki ogrožajo njihovo dušo in telo.

Zato naj bo na prvem mestu spoštovanje življenja.

Če smo duševno in telesno sposobni za življenje, smo dolžni delati, da se preživljamo in skrbimo za svoj obstoj. Seveda, dokler naše moči to dopuščajo, tako, da ne bremenimo drugih. Delo krepi telo in duha, tak človek nima slabih misli in želja.

Zdrav duh zmore čuda stvari. Naj v življenju nikoli ne rečemo, tega se mi ne da. Kadar pomagamo drugim, osrečimo sebe, to pa je dolžnost in pravica vsakogar od nas.

Preroško je povedano, da delo rodi človeka. Z delom si pridobivamo zemeljske dobrine za preživetje. Obenem se gradijo družinski domovi za družinska življenja.

S tem tudi lepšamo svet, na katerem živimo. Ako se ozre naše oko na okoli, vidimo kako čudovito je Bog Stvarnik ustvaril naravo in človeka.

Zaradi tega bodimo hvaležni, spoštujmo in varujmo naše rodno domovino, do katere imamo vso pravico.

Naj nam bo lepo in bodimo si bratje in sestre v Kristusovi krvi. To je naša pravica do življenja in dolžnost do dela.

To so moje misli o življenju.

Jerica Reflak, Zg. Grlica,
Ribnica na Pohorju

ŠEL JE PO GOBE

Naše Pohorje je zelo bogato z gobami, saj že v rani pomladi rastejo marčnice, rdečelistke, pa preko celega leta razni kukmaki, lisičke in jurčki, ter vse do jeseni, ko se sezona gob zaključuje s sivkami in ledenkami. To kar se je letos dogajalo po izrazito sušnem letu, ko ni bilo slišati od gobarjev ničesar novega, je zato v jeseni završalo – gobe rastejo! Takoj se je vest o rasti gob kot vihar razširila, povsod se je razpravljalo o gobah, tako med znanjci, kot po gostilnah. Slišal si razne tozadevne dogodivščine o velikosti najdenega jurčka, pa o velikem številu malih na malem prostoru. Moj sosed, ki je znan gobar, mi je z vidno grenkim izrazom na licu povedal, da je bil sredi tedna na Rdečem bregu in, da je bilo na vrhu pri Kohovem križu ob cesti parkiranih že 18 osebnih avtomobilov. Vseeno je nekaj malega našel, več ni bilo, saj ima že vsaka goba po tri gobarje. Nič drugače ni bilo na Klopnem vrhu, kjer so prišli vneti gobarji rano zjutraj in iskali gobe z baterijami. Velja jim čestitati!

Gobarjenje je več ali manj tudi strast, šport ali rekreacija. Če poslušamo strokovnjake, ki govorijo, da je goba izključno le začimba in temu tudi verjamemo, potem je ta trditev vsekakor točna. Toda, če pa za večerjo pripravimo klobuk od dežnika kot dunajski zrezek, spečemo sirovke na maslu ali sprajimo jurčke, potem se teorija ali trditev o gobi kot začimbi, dokaj hitro omaja.

S tem pa ne želimo zanikati izredno prijetne in upoštevane lastnosti začimbe. Priljubljenost gob v moderni kulinariki je potrjena tudi z dokaj visoko ceno jurčkov na mariborski tržnici, ko v največji sezoni nabiranja gob cena ni padla pod 3.000 tolarjev za kilogram. Če to ceno primerjamo z najdražjim delom govedine, s plučno pečenko, potem je zadeva še toliko bolj potrjena.

Kaj hočemo, jurček je med gobami pri nas še vedno paradni konj. Nikakor pa s tem ne želimo omalovaževati priljubljenost lisičk, štorovk in tudi drugih gob, ki so zaradi redkosti nahajališč prav tako upoštevane.

Pri vsem navedenem se nam nehote vsiljuje vprašanje, zakaj so naše starejše generacije uporabljale dokaj duhovit izrek za tistega podjetnika ali firmo, ki je zašla v stečaj, odnosno nehala obstajati »da je šla po gobe.«

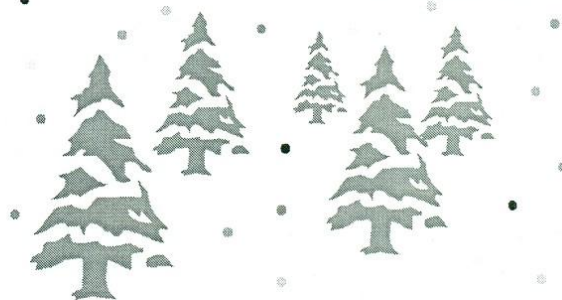
Sicer je ta izrek še danes pogosto v uporabi. Tudi za mariborska velepodjetja se je ta izrek često uporabljaj.

Izrek »šel je po gobe« simbolizira dejstvo, da so starejše generacije slabo poznale razne vrste gob in je zaradi tega prišlo tudi pogosto do zastrupitev, kar je še tudi danes večkrat slučaj.

Vsekakor pa je negativni prizvok izreka »šel je po gobe« tudi znak, da prizadeti ni bil sposoben slediti raznim gospodarskim zakonitostim in mu je ostalo le še povsem nekoristno delo »nabiranje gob«.

Danes, po dokaj burni gobarski sezoni, je naše zanimanje angažirano predvsem o vesteh z dogajanja o iskanju orožja za množično uničevanje, ki ga pa na žalost nekaterih nikakor ni mogoče najti. Tudi o zapiranju Jadrana se krešejo mnenja tako, da se je bati, da nam bo ostalo samo le še nekaj litrov morske vode. Naše prizadevanje za priključitev k EU in Natu smo zelo korajžno z referendumom potrdili, kljub napovedi nekaterih priznanih evroskeptikov o smotnosti te odločitve. Kljub vsemu pa smo prepričani, da bomo vse mogoče izzive preživel, da bomo ostali to kar smo in da nikakor ne bomo »šli po gobe«.

Hrabro Pernat, univ. dipl. ing.

ŠMREČICA

Štrmim in te gledam smrečica moja,
kako si visoka.
Ker materinstvo mi ni bilo dano,
te gledam kot svojega otroka,
saj si živa, rasteš in zeleniš,
če umrješ, svojo barvo spremeniš.

Kdaj so ta leta minila,
odkar te je moja roka vsadila,
dosegla si višino v metrih,
tretjino mojih let,
saj jih že štejem čez sedemdeset.
Želim ti, ker si bila z ljubeznijo vsajena
bodi še dolgo zelena.
Ta tvoja bujna rast, bo drugim v veselje,
meni pa v čast.

Anica Dover

»PAJŠTVA«

O lovrenški pajštvu je že precej znanega in napisanega, rad pa bi še dodal, kar je mogoče manj znano.

Pajštve, danes jih imenujemo sušilnice sadja, so včasih imeli skoraj vsi okoliški kmetje, ki pa so jim služile v poznojesenskem in zimskem času tudi za kovaška opravila. Kmetje so si namreč sami popravljali pa tudi na novo izdelovali kmečko orodje in **kurišče pajštve** jim je služilo za segrevanje železa, da so ga lahko obdelovali.

Mogoče je tudi manj znano, da so kmetje, kasneje tudi tržani, poleg sadja v pajštvu sušili še gozdne sadeže, gobe in zdravilna zelišča.

Iz posušenega sadja so gospodinje kuhale imeniten kompot. Vodo, v kateri se je kuhalo suho sadje, so dninarji pri najtežjih kmečkih opravilih (znan mi je primer za kosce) radi pili. Bila je sladka in okusna. Točno so vedeli, da jim daje več moči kot sadjevec (sladkor!).

Še manj znano pa je verjetno, da so v **“pajštvah”** v zimskem času našli **zatočišče brezdomci**. Z vednostjo gospodarja so lahko na toplem in suhem spali, za kar so morali pomagati pri raznih opravilih. Ta stavba jim je torej bila v **pomoč**, v njej so našli **zatočišče**. Mogoče pa ime **“pajštva”** pride od tod???

Ker smo še v začetku prejšnjega stoletja živeli v Avstro-Ogrski, zagotovo to ime izhaja iz nemščine. V nemško-slovenskem slovarju sem našel besedo: **BEISTAND, oz. beistehen**, kar pomeni: **pomoč, pripomoč, pomagati, stati ob strani**; tudi poročna priča.

Mogoče je ime **pajštva** nastalo tako: beistand, beistehen, pajšten, pajšteven ...

Kar tu navajam so samo ugibanja, ki bodo mogoče še koga vzpodbudila k razmišljanju oziroma k iskanju izvora imena **pajštva**.

Kdorkoli bi kaj več o tem vedel ali ima drugačne podatke, mu bom za sporočilo zelo hvaležen.

Dušan Fomezzi

MUZEJ KMEČKEGA IN GOZDARSKEGA ORODJA

Turistično društvo Lovrenc na Pohorju ima v svojih načrtih postavitev in ureditev muzeja, kjer bi bilo zbrano kmečko orodje in orodje gozdarjev oziroma gozdnih delavcev.

Prizadevanja našega Turističnega društva so vredna vse pohvale. Vendar naj pohiti, ker je tega orodja in drugih naprav vedno manj, škoda pa bi bila neprecenljiva, če bi vsa ta dediščina šla v pozabo.

Raznega orodja in naprav za uspešno opravljanje kmečkega in gozdnega dela se spomnimo le še starejši. Če ne verjamete, pogledajte, kaj od navedenega poznate:

• padel	• dritl
• terc	• homat
• pok	• jorm
• vovk	• gore
• žlajdra	• aje
• lojtrski voz	• telege
• žrd	• gajžla
• ročica	• lojenk
• copan	• rajtl ...

Se še spomnimo **“furmanov”**, ko so **“furali”** skozi trg plohe na žage, k Dravi za splave in na železniško postajo?

Mogoče se bo kdo še spomnil furmanov, ki so dobro voljo kazali z veselimi pokanjem z **“gajžlo”**, vendar samo tisti, ki so imeli na koncu gajžle privezan **“žmic”**?

Turistično društvo namerava postaviti tak muzej pri LADEJEN-KU. V ta namen bodo obnovili gospodarsko poslopje. Predlagam pa, da nekaj večjih razstavnih predmetov (vozovi, deli vozov itd) razstavijo na prostem.

Poleg par sto let stare hiše, bi bila na enem mestu zbrana večina zapuščine naših prednikov. Mislim, da se je vredno potruditi in to zamisel uresničiti.

Dušan Fomezzi

IZ STARIH ČASOV

KOŽUHANJE – LIČKANJE – ŠUPINJENJE

S tem tekstom se želim vrniti v čas, ki mi je ostal prav dobro v spominu. To je čas, ki smo ga imenovali kožuhanje. Pri tem dogodku je namreč šlo za spravilo koruze, ki smo ga vselej spremenili v poseben obred, poln smeha in dobre volje.

Vse se je pričelo s trganjem koruznih storžev, ki smo jih nosili v košarah na mesto, kjer se je ob večerih kožuhalo. Pred tem smo se mladi vselej dogovorili o skupnih pohodih po kmetijah, kjer se bo prav to dogajalo. Daljava od ene do druge, čeprav je bilo včasih res daleč, ni bila ovira. Pohode so nam popestrile lepe mesečne noči, petje ter harmonika. V hišah, kamor smo bili namenjeni, smo bili sprejeti nadvse vljudno. Tam se je potem pričelo tisto ta pravo, torej posedli smo po koruzi ter jo pričeli slačiti – ličkati. To se je odvijalo tako hitro, da tisti, ki so storže vezali, nas skoraj niso uspeli dohajati. Vsak storž je moral imeti tri zdrave liste, da smo storž lahko obesili. Dekleta smo skrbno odnašala koruzo v kozolec, fantje pa so čistili šupine. Prav te šupine, ki so ostale, smo naslednji dan prebrali, oprali ter posušili na soncu, saj so bili le ti namenjeni za tako imenovane **“štrozake”** za spanje.

Ko se je ura bližala polnoči, je kupček koruze že skopnel in tisti, ki je naletel na zadnji storžek, je bil zadolžen, da je počistil prostor ter organiziral ples. Gospodinja je za vse pripravila južno, dekleta smo servirala, fantje pa so skrbeli za pijačo. Gospodarja sta si po skrbno opravljenem delu v zadovoljstvo mela roke in se Bogu zahvaljevala za obilni pridelek. Nato je godec raztegnil svoj meh in prvi ples je bil namenjen prav gospodarjema. Dekle si je nato nadelo klubuk, okrašen s koruznimi storži, zaplesalo in zapelo: *“Koruzo je lepo dozorela, že se melje, cmok pa že iz piskra gleda, gospodinja ga bo s cvirki zabelila in svojim ličkarjem ponudila ...”*

Nato so odmevale polke in valčki, nazadnje pa še pojštertanc. S tem poljubom je vsak ličkar odnesel domov del tistega veselega vzdušja, ki se je odvijal ves večer.

Ob branju tega teksta se bodo gotovo prav starejši spomnili tega dogodka, ki smo ga imenovali kožuhanje ali ličkanje ali šupinjenje. Danes pa ves ta veseli obred zamenjujejo stroji in preteklost tone v pozabo. Spomin na vse opisano pa je vendarle lep.

Rozika Vaupotič

VOŽNJA DRV SAMOTEŽ S PLANIN V DOLINO – NEKOČ

Nekoč so drva prevažali s sanmi samotežnicami na nekaterih znanih področjih in relacijah Lovrenca, kot so:

- od Lamprehtovega vrha mimo Grofa na Zimrajhov plac,
- od Turna (je pred Klopnim vrhom) mimo Grofa na Zimrajhov plac,
- od Hrena na Lakožičevo žago,
- pod Klopnim vrhom mimo Fišer žage do Partizanske frate,
- od Glančnika do reke Drave,
- od Kapusovega grabna do reke Drave,
- od frate na Vrelenku do Vrelenka (potrebno je bilo zaradi ravnine napraviti dve vožnji, da je potem bilo za eno) in potem do Hojnikove kapele,
- iz Pernatove ravne na Zimrajhov plac,
- od Mašin žage (nahaja se pod Peskom) pa do sedanjega Marlesa v Lovrencu.

Kadar je bila zima dobra, da je bil suh in zmrznjen sneg (senec so mu pravili), so na mnogih relacijah opravili po dve vožnji na dan.

Od doma so šli po drva ob 1 uri ali ob 2 ali 3 ponoči z lučjo zaščiteno proti neurju (šturmanca so ji pravili), v novejšem času pa z baterijo.

Vozniki samotežnic so vozili različne količine bukovih drv in celuloze. Odvisno je bilo od snega (da ni bil južni sneg), od urejenosti sani, od terena in od izkušenj voznika samotežnic.

Vozniki drv so peljali naslednje količine:

- a) od 0,5 prm¹ pa do 1,5 prm in
- b) nekateri pa tudi do 2,00 prm.

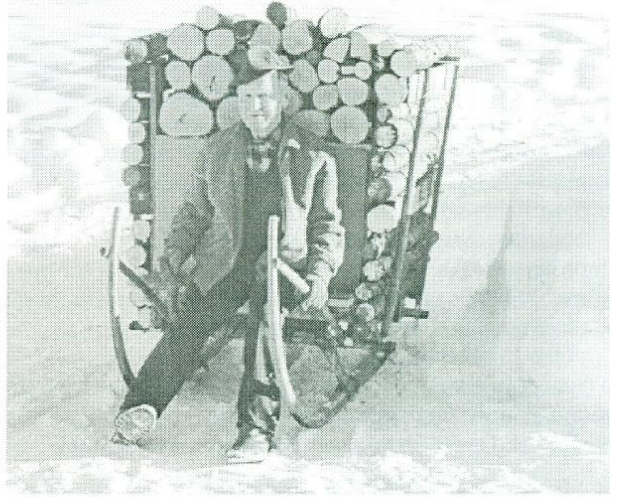
Za zaviranje po strmih terenih so uporabljali zavore (imenovane rajse) in pa ročne zavore, ki so bile montirane na klupe. In te ročne zavore so imele dvojni namen:

- a) da so upočasnile hitrost vožnje in
- b) da so služile za usmerjanje sani levo in desno (maček so jim pravili).

Posebno dobri vozniki drv na saneh so bili:

- Osovnikar Maks, ki je peljal od 1,8 prm do 2,00 prm,
- Brezočnik Anton, ki je peljal po 1,5 prm,

- Vranc Ivan (Johan so mu pravili), ki je peljal od 1,2 prm do 1,5 prm,
- Gorenjak Ivan (Johan so mu pravili), ki je peljal okrog 1,5 prm.
- Gorenjak Alojz, ki je peljal 1,2 prm drv.

Med vozniki drv je bilo tudi tekmovanje, kdo bo zvozil največ drv in kdo bo zjutraj prvi na mestu, od koder so drva vozili.

Vseh voznikov drv je bilo okrog 60.

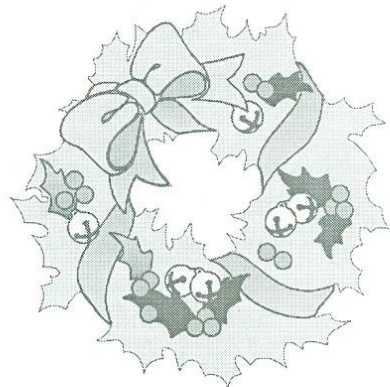
Norma je bila 0,90 prm na dan. Norma je bila odvisna od terena in oddaljenosti.

Letno so zvozili okrog 2.000 prm drv in celuloze. Bili so pa tudi primeri, da je posameznik napravil na dan po dve vožnji. Iz tega pa izhaja, da je bilo vsaj 2.000 prm zapeljanih drv v eni zimi.

To delovno opravilo je bilo zelo težko in nevarno. Zaslužek je bil razmeroma dober, so pa bile pomladi določene posledice. Hudo so bolele noge in roke, skratka vso telo. In te bolečine so trajale po mesec dni ali pa tudi več.

¹ prm = prostorninski meter

Sestavek pripravil
Jožef Javornik

OBVESTILA

Kadar je pogreb člana-ice društva, smo od vodstva društva vedno prisotni na pogrebu; na pogrebu je tudi praporščak s praporjem.

Tudi v imenu občine opravimo žalni govor za vsakega pokojnega Lovrenčana in to brezplačno, vendar le na željo svojcev.

Članarina in vzajemna samopomoč

Članarino društva in vzajemno samopomoč za člane, ki se za njo odločijo, je potrebno poravnati do konca maja tekočega leta.

Ker nas nekateri naši člani sprašujejo, za kaj se ta denar uporablja, vam tokrat podamo obširno obrazložitev:

- a) iz naslova članarine društva pokrивamo društvene stroške in pa:
 - plačilo najemnine za pisarniške prostore,
 - pisarniški material,
 - obdaritev starejših upokojencev nad 80 let,
 - poštno stroške,
 - plačilo bančne provizije za opravljanje finančnih transakcij,
 - plačilo kritja stroškov občnega zbora in
 - potne stroške ter drugo.
- b) da člani dobijo vzajemno samopomoč ("ljubljska" ji pravijo) morajo prinesiti na društvo po opravljeni pogrebni slovesnosti mrliški list. Denar bo nakazan na dom roku 10. dneh.

POHVALE

Za uspešno vodenje preteklega občnega zbora društva se pristočno zahvaljujemo učitelju gospodu Dušanu Fornezziju in se še priporočamo tudi v bodoče.

Za postavitev oglasne deske pred Kurjo vasjo (smer Lovrenc-Puščava) se pristočno zahvaljujemo g. Jakobu Šafariču, Antonu Ovčarju in Francu Orterju. Pristrčna hvala Vam za vse to.

Hvala g. Jožefu Petriču za nameščanje oglasne deske v društvenih prostorih v Gornjem trgu 60. Lepa hvala za vse to.

Hvala g. Jožefu Španbauerju za sodelovanje pri društvu na raznih področjih, še posebej zato, ker je vedno pripravljen kaj postoriti in nikoli ne reče "ne morem" ali pa "nimam časa".

Jožef Javornik

STEZICE!

Nekoč nekje, stezica je bila
po njej hodila sva midva,
ko goreče se ljubila sva!

So leta minila,
se želja mi ni izpolnila,
srce je boleče ostalo,
stezice pa z grmovjem in travo obdano.

Vlasta

Ansambel BRATOV KUŠAR

Glasbeni talent imajo bratje Kušar po mami, ki je v rani mladosti igrala na ustne harmonike.

Oče Kušar je prinesel bratom 24-basno harmoniko. Glasbi in harmonikam (sedaj ima Franci 120-basno harmoniko) je vse do danes ostal zvest sin Franci. Imenovani je tudi vodja ansambla.

Posebnost ansambla je, da igrajo poleg druge zvrsti glasbe tudi pristno Beneško glasbo.

Ansambel se tudi rad odzove Društvu upokojencev, kjer je vedno lepo in prijetno v njihovi družbi.

Ansambel trenutno sestavljajo:

- Kušar Franci – harmonika,
- Bedenik Luka – kitara,
- Vigec Jani – kontrabas,
- Kušar Alfonz – pevec,
- Vezjak Emil – pevec,
- Kušar Tadej – strokovni vodja.

Ansambel ima tudi svoje skladbe in med katerimi je nastala tudi skladba o Lovrenških jezerih. Avtor glasbe je Franci Kušar. Besedilo je napisala Lucija Žitnik. Ansambel je ustvaril tudi glasbo, ki jo je posvetil gospodu Antonu Birtiču, ustanovitelju pravega Beneškega ansambla.

EKONOMSKO-PRAVNI KOTIČEK

I. VARSTVENI DODATEK

Za varstveni dodatek lahko zaprosi upokojenec-ka, če pokojnik ne presega 79.876,73 SIT (znesek velja na dan 28. 11. 2003), cenzus pa ne sme presegati 74.774,07 SIT na družinskega člana. Podrobne informacije lahko dobite na tel.: 250-71-00.

II. POGREBNI STROŠKI se poravnajo do zneska 121.527 SIT, vendar je potrebno predložiti ustrezne račune. Če pa naš državljan umre v tujini in ga pripeljejo v domovino, se poravnajo pogrebni stroški do zneska 184.270 SIT. Potrebne informacije lahko dobite na tel.: 290-93-00.

III. POSMR TNINA znaša 52.177 SIT in pripada zakoncu, ki ni bil samostojno zavarovan.

IV. NA SEDEŽU NAŠEGA DRUŠTVA LAHKO DOBITE

v mesecu marcu:

- vloge za davčne napovedi,
- vloge za podaljšanje varstvenega dodatka (vsako drugo leto).

Med letom lahko dobite vloge:

- za družinsko pokojnino,
- za vdovsko pokojnino,
- za državno pokojnino,
- novi zahtevek za varstveni dodatek,
- pristopnice za nove člane,
- zahtevke za izplačilo posmrtnine,
- zahtevek za izplačilo vzajemne samopomoči.

Jožef Javornik, oec.

ZA DOBRO VOLJO

Boš jokala, ko bom umrl?

Ob obrobju nekega naselja sta živel v majhni skromni hišici mož in žena. Mož je bil bolan že dalj časa. Žena je lepo skrbela zanj, a kljub temu sta oba čutila, da se bliža možev konec.

Nekega večera vpraša mož ženo: "Ko bom umrl, boš kaj jokala za mano?"

"Seveda bom," odgovori žena. "Saj veš, da jokam za vsako malenkost."

Ali kaj vetri grejo?

V prejšnjih časih so s Činžata hodili peš v Ruše k zdravniku. En možakar se kar zjutraj odpravi k zdravniku v Ruše. Ko je šel po Jodlu navzdol, mu je nasproti pihal veter. Pri zdravniku v ordinaciji ga doktor pregleda, nato pa vpraša možakarja, če kaj vetri grejo? Možakar je mislil, da bi se zdravnik rad pogovarjal z njim o vremenu. Pa mu hitro odgovori: "Ja, ko sem šel po Jodlu navzdol, je veter precej pihal gor." "Ne, ne. Če kaj prdite, prdite?"

Nič ne vidi

V neki revni družini so imeli veliko otrok. Skoraj vsako leto je privekal na svet otrok. Žena se napoti k župniku po nasvet, da ne bi imela več otrok.

Župnik ji svetuje: "Ko bo mož začel stekleno gledati, ga potisnite dol."

Žena odgovori: "Oh, gospod župnik, ko začne mož stekleno gledati, tudi jaz ne vidim nič."

V tunelu

Dva zaljubljenca se peljeta z vlakom. Na progi so mostovi in tuneli. Vlak pelje skozi tunel, ki je dolg kot zimska noč.

Ko vlak zapelje iz tunela, fant reče dekletu: "Škoda, da nisem vedel, da bo tunel tako dolg, lahko bi bilo kaj med nama."

"Ti butelj, ti, jaz pa sem mislila, da si bil ti."

Brezovnik Drago

Član upokojencev Lovrenc na Pohorju

UGANKE

1. STOPNIČKE

1						
2						
3						
4						
5						
6						

Zahtevane opise vpišite v vodoravne vrstice:

1. rezultat, 2. drag kamen, 3. sezonsko delo, 4. ovinek, 5. ruski šah, vele mojster, 6. dramilo.

Na označenih stopničkih dobite obvezen del nedeljskega kosila pri babici.

2. GLAVNIK

1		2		3		4		5		6

Vstavite navpično: 1. sodni zbor, 2. znamka tiskalnikov, 3. naročilo, 4. poreklo, 5. evropski tur, 6. gora v Sloveniji.

Dopolnite prvo in tretjo osenčeno vrstico in dobili boste času primerno voščilo.

3. SESTAVITE BESEDI

Če boste po velikosti razporedili črke, boste dobili našo znamenitost!

4. IZPOLNJEVANKA

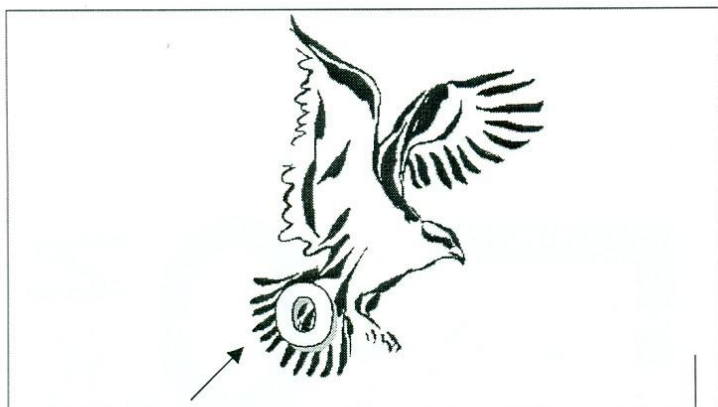
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						

Iz žrkovnih skupin: AKS, CEP, IGR, IKR, JAM, KVA, LEG, ORI, RAČ, ŠNA ZAG, AKOV, ALEC, ELIN, ENDA, GANO, LANA, NICA, ORJE, RTIR, UNAR, VCER, sestavite enajst besed, ki jih zahtevajo opisi:

1. sadno drevo, 2. izmišljena zgodba, 3. svet za goro, 4. zrakovplov, 5. matematik, 6. pasma psov, 7. akter, 8. ruski pesnik, 9. začimba za pizzo, 10. bivališče, 11. ribja samica.

Na označenih poljih boste dobili naše praznične dneve.

5. REBUS

K				

Zamenjajte prvo in tretjo črko, pa dobite v drugi vrstici še eno rešitev.

6. PREMISLI IN IZRAČUNAJ

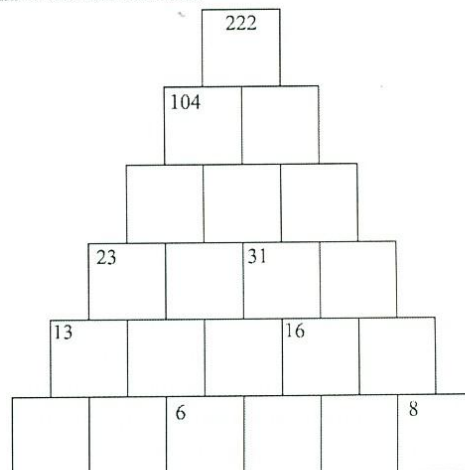
A

4		5		3		3		6	=	3
---	--	---	--	---	--	---	--	---	---	---

B

7	-		x		:		+		=	3
---	---	--	---	--	---	--	---	--	---	---

7. PIRAMIDNA UGANKA

Dve sosednji številki (števili) seštejte in vsoto napišite nad njima. Postopek ponavljajte do vrha piramide.

8. KOMBINACIJSKA KRIŽANKA

Navedene besede pravilno vstavite v prazna polja, ki morajo biti polna.

- 2 črki: is, ks
3 črke: rkc
4 črke: adut, Bell, Ibar, leha, Kras, kros, otva, rave, Rudi, šega, Toto;
5 črk: imajl, izpit, losos, srček, tonik;
6 črk: abonma, aorist, aparat, Callas, ilovka, nacija, Ligeti, lisica;
7 črk: referat
8 črk: gnetilec, oštarija;
9 črk: Anglosasi, kabriolet,

Na osenčenih poljih boste po vodoravnih vrstah prebrali lovren-
ško znamenitost!

1. I. dosežek, 2. smaragd, 3. pečalba, 4. Aljehin, 5. budnica, 6. Domaća juha.
2. I. senar, epson, nalog, izvor, zober, Razor. Srečno in zdravo novo leto.
3. Lovrenška jezera
4. I. jbljama, 2. legenda, 3. zagorje, 4. cepelin, 5. računar, 6. šnavcer, 7. igralce, 8. Aksakov, 9. origano, 10. kvartir, 11. iknica. Jezernikovi dnevi.
5. Koper, Poker
6. A. 4+5:3x3-6=3; B. 7-5x4:8+2=3
7. 9, 4, 6, 9, 7, 8, 13, 10, 15, 16, 15, 23, 25, 31, 31, 48, 56, 62, 104, 118, 222.
8. Jezernik

Uganke sta sestavila J. D. Forneczi

Lovrenški upokojenci ob odhodu s šestdnevnega bivanja ob morju v hotelu Delfin (od 21. 8. do 28. 8. 2003).

Ob morju – ŽELJA

Jutranja zarja se prebuja,
novi dan se že rodi,
urno hitro vstaneš,
da avtobusa ne zamudiš.

Vijugasto se cesta vije,
med gozdovi – prek poljan in mest,
na vejici ptiček nam prepeva – žvrgoli,
ker nam dobrodošlico želi.

Sprehajam se ob morju – mi misli pohite v kraje,
kjer je srečen domek Vaš,
a vetrič ponesi Vašim lepe od Vas pozdrave,
iz čudovite morske te narave.

Iz srca privre mi vroča želja,
da bi Bog naklonil Vam in Vašim dosti zdravja–sreče in veselja,
da dočakali še veliko bi pomladi,
med Vašimi – ki Vas imajo radi.

Prisluhnite času, ki prihaja,
odprite mu dušo in srce,
le tako ostane človek dolgo mlad,
ker v srcu nosi pomlad.

Jožef Javornik

Katka

zavarovalna agencija

Dušan FORNEZZI, univ. dipl. ing.

**Spodnji trg 19, 2344 Lovrenc na Pohorju
fax: 02/675-70-60, GSM: 041/705-470**

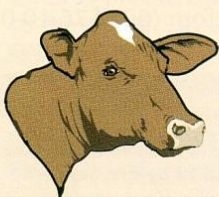
VSEM SREČNO 2004

ZASEBNA AMBULANTA
splošne medicine

Franc BEIGOT, dr. med.
specialist splošne medicine

Slovenski trg 4, 2352 Selnica ob Dravi
tel.: 02/671-04-11, fax: 02/671-04-10
e-pošta: f.bt@siol.net

MESARIJA JAVORNIK

Gornji trg 40, Lovrenc na Pohorju
Telefon: 02/675-14-71

Odpiralni čas:
vsak dan od 8. do 13. ure in v sredo
ter petek še od 15. do 17. ure

Nudimo vse vrste mesa in mesnih izdelkov.

Cenjenim kupcem • strankam želimo vesele božične praznike
in veliko uspehov in sreče v novem letu 2004.

PREVOZNIŠTVO s. p.
ČREŠNAR Anton

Pot Šercerjeve brigade 2, Lovrenc na Pohorju
Telefon: 02/675-17-31

OPRAVLJAM
JAVNE
PREVOZNE
STORITVE

Vsem naročnikom želim vesele božične praznike
in srečno novo leto 2003!

STRDIN MILOŠ s.p.
2344 Lovrenc na Pohorju
Spodnji trg 53
www.sgdstrdin-sp.si

STRDIN MILOŠ s.p.
2344 Lovrenc na Pohorju
Spodnji trg 53
tel.: 02/675-07-10, fax: 02/675-07-11

IZDELUJEMO:

- cementne estrihe
- cementno vezane industrijske pode
- epoksidne in poliuretanske ind. pode
- tiskane betone

Manfreda s. p.

Kovaška cesta 22
Lovrenc na Pohorju
Telefon: 02/675-22-31
Fax: 02/675-22-30

Transportno podjetje
v domačem in mednarodnem prometu

Priporočamo se za uspešno sodelovanje.
Vsem poslovnim partnerjem in sodelavcem
želimo srečno in uspešno novo leto 2004.

Predelava lesa ŠUMER s.p.

Kovaška cesta 60, 2344 Lovrenc na Pohorju
Telefon: 02/671-95-83, GSM: 041/731-548
Fax: 02/671-95-84, e-pošta: sumer@siol.net

Nudimo vam izdelavo in montažo
stenskih oblog, ostrejšij ter lesne embalaže
(zaboji za jabolka, palete).

Čenjenim kupcem želimo veliko uspeha in sreče v novem letu 2004!

RADA KOZIKAR
Spodnji trg 2, Lovrenc na Pohorju
tel.: 02/675-45-01 (doma)

**MOŠKO
IN ŽENSKO
FRIZERSTVO**

Vsem strankam želim vesele božične praznike
in srečno novo leto 2004.

PAPIRNICI & CVETLIČARNA

BAMBI

LJUBEC BRANKO s.p.

Gornji trg 25, Lovrenc na Pohorju, telefon: (02) 676-10-01

GOZDNO GOSPODARSTVO MARIBOR, d.d.
Tyrševa 15, 2000 MARIBOR
Tel.: (02) 234-13-11, fax: (02) 234-13-34

s svojimi organizacijskimi enotami
LOVRENC NA POHORJU, Sp. trg 66, 2344 Lovrenc
tel.: (02) 630-02-00, fax: 02/630-02-04
SLOVENSKA BISTRICA
Kolodvorska 35b, 2310 Slovenska Bistrica
tel.: (02) 805-15-00, fax: 02/805-15-04
PTUJ, Rogozniška c. 12, 2250 Ptuj
tel.: (02) 798-04-00, fax: 02/798-04-04
MARIBOR, Limbuško nabrežje 15, 2341 Limbuš
tel.: (02) 480-31-00, fax: 02/480-31-12

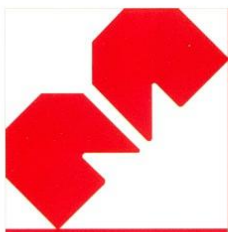
- IZVAJA VSA GOZDARSKA DELA V DRŽAVNIH GOZDOVIH SEVEROVZHODNE SLOVENIJE,
- NA ŽELJO LASTNIKOV GOZDOV IZVAJA STORITVE TUDI V NJIHOVIH GOZDOVIH,
- GRADI IN VZDRŽUJE GOZDNE KOMUNIKACIJE IN DRUGE OBJEKTE,
- PRODAJA GOZDARSKO OPREMO IN ZAŠČITNA SREDSTVA,
- VZDRŽUJE GOZDARSKO MEHANIZACIJO.

PRISRČNA ZAHVALA

V imenu Društva upokojencev Lovrenc na Pohorju in v imenu uredniškega odbora se globoko zahvaljujem vsem sponzorjem za oglase, saj ravno Vi nam omogočate vsakoletno izdajo časopisa Upokojenec.

*Predsednik DU in uredniškega odbora
Jožef Javornik*

*Hkrati Vam iz srca želimo zdravo, srečno in poslovno upešno
novo leto 2004.*

Mercator

Mercator SVS, d.d. Ptuj

**TOVARNA KOS
IN SRPOV d.o.o.**

Bukev d.o.o.
Lovrenc na Pohorju

Podjetje deluje na naslednjih tržno-proizvodnih programih:
KOSE, SRPI IN REZILA
LOPATE, SEKIRE, KRAMPI, TESLA, MOTIKE IN VILE,
VRTNO, GOZDARSKO IN HIŠNO ORODJE,
ODKOVKI,
ROČAJI in OSTALI LESNI IZDELKI.

*Vsem poslovnim partnerjem,
sodelavcem in občanom,
želimo vesele praznike
in srečno novo leto 2004!*

ZA DOLGO IN BREZSKRIBNO ŽIVLJENJE

ŽLATA NALOŽBA
življenjsko zavarovanje

Živite zdravo in sklenite
življenjsko zavarovanje
Zlata naložba
pri Zavarovalnici Maribor.

P.S. Dlje boste živeli, dlje boste uživali rento Zlate naložbe.

Zavarovalnica Maribor d.d., Cankarjeva 3, 2507 Maribor, tel.: 02/2332 100
faks: 02/2332 526, e-pošta: info@zav-mb.si, spletna stran: www.zav-mb.si

**GLASILU SREČNO
NA POT!**

**Jožef Javornik
ekonomist**

**Vrtna ulica 8
2344 Lovrenc na Pohorju**

GLASILO LOVRENŠKI UPOKOJENEC IZDAJA:

DU Lovrenc na Pohorju, urednik Jože Javornik, lektor Dušan Fornezzi, članica uredniškega odbora Lojzka Šumer. Založba: DU Lovrenc na Pohorju. Za založbo in pripravo za tisk Jože Javornik. Tisk: Dravska tiskarna Maribor. Naklada: 500 izvodov, december 2003.

Kredit. Brez stroškov. Tako.

"Kredit takoj" - v decembru brez stroškov odobritve,
zavarovanja in interkalarnih obresti,
z enako mesečno anuiteto,
plačilom s transakcijskega računa Nove KBM,
do enega milijona tolarjev,
s časom vračila do treh let, denar dobite takoj.